មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា

ការប្រជុំជាមួយក្រុមជនជាតិភាគតិចនៅកម្ពុជា
ការយល់ដឹងពីអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ : ការពិត ការចងចាំ និងយុត្តិធម៌

វិទ្យាស្ថានបច្ចេកវិទ្យាកម្ពុជា ថ្ងៃទី២៥ ខែតុលា ឆ្នាំ២០១០

តើអ្វីជាអំពើប្រល័យពូជសាសន៍?
តើអ្វីជាចំណុចខ្វះខាតនៅក្នុងអនុសញ្ញាអំពើប្រល័យពូជសាសន៍?
តើត្រូវទប់ស្កាត់អំពើប្រល័យពូជសាសន៍ដោយរបៀបណា?

ដោយសាស្ត្រាចារ្យ វីលៀម ស៊ីបាស់
ប្រែសម្រួលជាភាសាខ្មែរដោយ ញាណ សុជាតិ

អនុសញ្ញាស្តីពីការបង្ការ និងការផ្តន្ទាទោសឧក្រិដ្ឋកម្មប្រល័យពូជសាសន៍ត្រូវបានអនុម័តនៅទីក្រុងប៉ារីសនៅថ្ងៃទី៩ ខែធ្នូ ឆ្នាំ១៩៤៨ នៅក្នុងកិច្ចប្រជុំលើកទីបីនៃមហាសន្និបាតអង្គការសហប្រជាជាតិ ។ អនុសញ្ញានេះបានចូលជាធរមានជាងពីរឆ្នាំក្រោយមក គឺនៅថ្ងៃទី១២ ខែមករា ឆ្នាំ១៩៥១ បន្ទាប់ពីទទួលបានសច្ចាប័នដែលចាំបាច់ចំនួន២០ ។ ទោះបីជាអនុសញ្ញានេះមានសារសំខាន់សម្រាប់ផែនការទូទៅរបស់សន្ធិសញ្ញាសិទ្ធិមនុស្ស និងអាចទទួលស្គាល់បទបញ្ញត្តិជាច្រើនថាជាច្បាប់ប្រពៃណីអន្តរជាតិក៏ដោយ ក៏អនុសញ្ញានេះមានភាគីចូលរួមត្រឹមតែ១៤០ប្រទេសប៉ុណ្ណោះ ដែលជាចំនួនដ៏តិចតួចមួយ ។ នេះគឺជាព្រឹត្តិការណ៍សំខាន់មួយដែលបានប្រារព្ធទូទាំងពិភពលោកដើម្បីគម្រប់ខួបលើកទី៦០នៃការអនុម័តអនុសញ្ញានេះ ។ កាលពីមួយទសវត្សរ៍មុន មិនមានការចាប់អារម្មណ៍ច្រើនទៅលើព្រឹត្តិការណ៍នេះទេ ។ ប៉ុន្តែចំណាប់អារម្មណ៍ទៅលើអនុសញ្ញា និងទស្សនៈច្បាប់ស្តីពីអំពើប្រល័យពូជសាសន៍បានកើនឡើងជាលំដាប់ក្នុងរយៈពេលដប់ឆ្នាំចុងក្រោយនេះ នៅពេលដែលអនុសញ្ញានេះគឺជាផ្នែកមួយនៃសកម្មភាពច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិ ។ ប្រាំឆ្នាំមុន មានការចេញសេចក្តីសម្រេចរបស់តុលាការស្តីពីអំពើប្រល័យពូជសាសន៍សំខាន់ជាងកាលពី៥០មុនទៀត ។

នៅពេលជាមួយគ្នានេះដែរ សារសំខាន់ផ្នែកច្បាប់ស្តីអំពីអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ដែលជាបាតុភូតមួយទាក់ទងនឹងការរីករាលដាលជាលំដាប់នូវក្រុមនៃបទល្មើសឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិបានធ្លាក់ចុះ ។ បច្ចុប្បន្ន មានបទល្មើសតិចតួចប៉ុណ្ណោះដែលត្រូវបានកំណត់ថាជាអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ដែលជាបទល្មើសមួយដែលមានសណ្ឋានធំជាងនិងអាចបត់បែនបានជាងឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិ ។ ប៉ុន្តែ

ចំពោះជនរងគ្រោះ ការបកស្រាយពីការធ្វើទុក្ខបុកម្នេញថាជាអំពើប្រល័យពូជសាសន៍គឺជាការគោរពមួយ ហើយការបដិសេធមិនបកស្រាយបែបនោះគឺជាការធ្វេសប្រហែសមួយ ។ ករណីបច្ចុប្បន្ន ដែលកើតឡើងដ៏គួរឲ្យចាប់អារម្មណ៍ គឺសហព្រះរាជអាជ្ញានៃតុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិកំពុងធ្វើការចោទប្រកាន់ទៅលើប្រធានាធិបតីស៊ូដង់នៅក្នុងអង្គបុរេជំនុំជម្រះលើកទីមួយ ។

អ្នករៀបចំការពិភាក្សាបានស្នើឲ្យមានការដោះស្រាយទៅលើបញ្ហា«ចំណុចខ្វះខាត»នៃអនុសញ្ញាប្រល័យពូជសាសន៍ ។ នេះជាការរំឭកមួយនូវអ្វីដែលមនុស្សជាតិបានធ្វើនៅក្នុងវិស័យអប់រំ និងការសិក្សាអស់រយៈពេលជាង៦០ឆ្នាំកន្លងមកហើយក្នុងការស្នើឲ្យមានការធ្វើវិសោធនកម្មទៅលើអនុសញ្ញា និងពាក្យបណ្ដឹងនានាដែលពិបាកនឹងដោះស្រាយជាយូរណាស់មកហើយ ។ ការពិភាក្សាបែបនេះបានមើលរំលងនូវបរិបទប្រវត្តិសាស្ត្រ និងសារសំខាន់នៃអនុសញ្ញាអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ ។ នេះគឺជាអនុសញ្ញាសិទ្ធិមនុស្សនៃប្រព័ន្ធច្បាប់ទំនើបដំបូងគេ ដែលបានបញ្ជាក់ពីទំនៀមទម្លាប់អន្តរជាតិសម្រាប់ការពារសិទ្ធិរស់រានមានជីវិត និងវត្តមាននៃក្រុមជាតិ ជាតិពន្ធុ ពូជសាសន៍ និងសាសនារបស់ក្រុមជនជាតិភាគតិច ។ អនុសញ្ញានេះបានបង្កើតគោលការណ៍សំខាន់ជាច្រើនទាក់ទងនឹងការធ្វើទុក្ខបុកម្នេញ និងការទប់ស្កាត់ ហើយអនុសញ្ញានេះត្រូវបានគេយកទៅប្រើប្រាស់ជាឧបករណ៍ផ្សេងនៅក្នុងស្ថាប័ននានា ។ មាត្រា៦បានបង្កើតចំណុចចាប់ផ្ដើមនៃលក្ខន្តិកៈទីក្រុងរ៉ូម ។ បញ្ហានៃចំណុច «ខ្វះខាត» នៅក្នុងអនុសញ្ញាអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ប្រៀបបីដូចជាការធ្វើការទស្សន៍ទាយទៅលើ «ដំណើរវិវត្ត» នៃគំនូររបស់ពីកាសូ ឬអត្ថបទរបស់ ម៉ាក អេនថូនី ឬភ្លេងបុណ្យខ្មោចរបស់សេចហ្វ្រាយ ឬប្រៀបដូចជាការសាកសួរថាតើគួរតែបន្ថែមគ្រឿងផ្សំថ្មីទៅលើស្រាក្រឡុក ឬថាតើមានអ្នកណាអាចធ្វើឲ្យម្ហូបឆាវអាំងរ៉ែហ្វុលឡឺដោយយកសាច់មាន់ជំនួសវិញ ។ អនុសញ្ញាប្រល័យពូជសាសន៍ គឺជាការវិវត្តមួយនៅក្នុងច្បាប់អន្តរជាតិ ការបញ្ជាក់ពីគោលការណ៍ដ៏មានសារសំខាន់ ការឆ្លុះបញ្ចាំងនូវតម្លៃនិងស្តង់ដារមួយព្រមទាំងទស្សនៈដ៏ច្បាស់មួយសម្រាប់ដើរតាម ។ វាមិនមានចំណុចខ្វះខាតអ្វីឡើយ ។

អំពើប្រល័យពូជសាសន៍គឺជាទស្សនៈច្បាប់មួយ ។ ក៏ដូចជាការសម្លាប់ ការរំលោភសេពសន្ថវៈ និងចោរកម្មដែរ អំពើប្រល័យពូជសាសន៍ក៏ត្រូវបានគេយកទៅប្រើប្រាស់នៅក្នុងបរិបទផ្សេងនិងដោយការកំណត់ផ្សេងដែលធ្វើឲ្យអត្ថន័យមានភាពខុសប្លែកពីគ្នាដែរ ។ ប្រវត្តិវិទូ និងសង្គមវិទូបានបកស្រាយអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ថាជាអំពើសាហាវឃោរឃៅមួយដែលមានជាប់ពាក់ព័ន្ធនឹងការសម្លាប់មនុស្ស

ជាទ្រង់ទ្រាយធំ ។ ប៉ុន្តែនៅក្នុងច្បាប់ វាមិនមានភាពច្បាស់លាស់ក្នុងការលើកឡើងពីអត្ថន័យតែមួយនៃអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ដែលត្រូវបានគេទទួលស្គាល់នៅលើពិភពលោកទេ ។ អំពើប្រល័យពូជសាសន៍មាននិយមន័យមួយដែលត្រូវបានទទួលស្គាល់ និងមានចែងនៅក្នុងមាត្រា២នៃអនុសញ្ញាស្ដីពីការបង្ការនិងការផ្ដន្ទាទោសឧក្រិដ្ឋកម្មប្រល័យពូជសាសន៍ ។ ដូចគ្នានឹងនិយមន័យច្បាប់ភាគច្រើនដែរ និយមន័យនៃអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ អាចត្រូវបានគេយកមកបកស្រាយខុសពីគ្នា ប៉ុន្តែបញ្ហាចម្រូងចម្រាសគឺវិសាលភាពនៃនិយមន័យរបស់ពាក្យប្រល័យពូជសាសន៍ ។ ឧក្រិដ្ឋកម្មប្រល័យពូជសាសន៍មានលាយជាមួយប្រព័ន្ធច្បាប់ជាតិរបស់ប្រទេសជាច្រើន ហើយអ្នកបង្កើតច្បាប់ក្នុងស្រុក គឺជាអ្នកបកស្រាយនិយមន័យទៅតាមទស្សនៈរបស់ខ្លួន ។ អ្នកខ្លះធ្វើការបកស្រាយខុសគ្នាបន្តិចបន្តួចពីនិយមន័យដែលបង្កើតឡើងជាអន្តរជាតិ រីឯអ្នកខ្លះធ្វើការបកស្រាយខុសទាំងស្រុង ។ ជាលទ្ធផលសូម្បីតែនៅក្នុងច្បាប់ក៏យើងអាចលើកឡើងពីនិយមន័យ ឬធ្វើការបកស្រាយទៅលើទស្សនៈនៃអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ខុសគ្នាដែរ ។

ពាក្យប្រល័យពូជសាសន៍ត្រូវបានបង្កើតឡើងដោយមេធាវីម្នាក់ដែលមានឈ្មោះថា រ៉ាហ្វល់ លេមឃីន ។គាត់មានបំណងបំពេញចំណុចខ្វះខាតរបស់ច្បាប់អន្តរជាតិបន្ទាប់មកពាក្យប្រល័យពូជសាសន៍នេះបានលេចរូបរាងឡើងនៅថ្ងៃបញ្ចប់នៃសង្គ្រាមលោកលើកទីពីរ ។ អស់រយៈពេលជាងពីរទសវត្សរ៍ លេមឃីន បានធ្វើការទាក់ទងនឹងកិច្ចការងារក្នុងកម្រិតអន្តរជាតិដើម្បីកំណត់ក្រុមនៃឧក្រិដ្ឋកម្មអន្តរជាតិដែលពាក់ព័ន្ធនឹងអំពើសាហាវឃោរឃៅប្រឆាំងនឹងប្រជាជនស៊ីវិលដែលងាយនឹងទទួលគ្រោះថ្នាក់ ។ នៅមុនពេល លេមឃីន បង្កើតនិយមន័យនោះ ច្បាប់អន្តរជាតិបានទទួលស្គាល់ឧក្រិដ្ឋកម្មអន្តរជាតិមួយចំនួនតូចប៉ុណ្ណោះ ។ នៅក្នុងវិធានទូទៅ ឧក្រិដ្ឋកម្មអន្តរជាតិត្រូវបានគាត់តែងឡើង មិនមែនដោយសារតែទំហំនៃភាពសាហាវឃោរឃៅនិងការរីករាលដាលនៃឧក្រិដ្ឋកម្មប៉ុណ្ណោះទេ គឺដោយសារតែឧក្រិដ្ឋកម្មនោះហួសពីយុត្តាធិការរបស់ប្រទេសដែលបានជួបបញ្ហានេះ ។ ការប្លន់តាមសមុទ្រគឺជាឧទាហរណ៍មួយនៃឧក្រិដ្ឋកម្មប្រព្រឹត្តនៅលើផ្ទៃសមុទ្រ ។ លេមឃីន និងអ្នកដទៃទៀតបានធ្វើការអះអាងដោយប្រើទស្សនៈផ្សេងគ្នាដើម្បីស្នើឲ្យមានការទទួលស្គាល់ឧក្រិដ្ឋកម្មអន្តរជាតិ ដែលតំណាងឲ្យការរំលោភបំពានយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរទៅលើសិទ្ធិមនុស្ស ។

ការចាប់ផ្ដើមនេះបានចេញជារូបរាងច្បាស់នៅអំឡុងសង្គ្រាមលោកលើកទីមួយគឺនៅពេលដែលប្រទេសអង់គ្លេស បារាំង និងរុស្ស៊ីបានព្រមានថាខ្លួននឹងដាក់ឲ្យជនដៃដល់ទទួលខុសត្រូវចំពោះ «ឧក្រិដ្ឋកម្មថ្មីដែលប្រទេសទួគីបានប្រព្រឹត្តទៅលើជនស៊ីវិល» ។ ប៉ុន្តែទស្សនៈដែលថាប្រទេសមួយត្រូវទទួលខុសត្រូវចំពោះអំពើសាហាវឃោរឃៅ ដែលបានធ្វើទៅលើប្រជាជនខ្លួនឯងនូវតែជាបញ្ហាចម្រូងចម្រាសមួយ ដូច្នេះនេះគឺជាចំណុចខ្វះខាតនៅក្នុងច្បាប់ដែល លេមឃីន ត្រូវបំពេញ ។ សំណើដំបូងរបស់ លេមឃីន បានបង្ហាញពីទស្សនៈនៃអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ទូលាយជាងអ្វីដែលមានចែងនៅក្នុងអនុសញ្ញាឆ្នាំ១៩៤៨ ។ លេមឃីន បានចូលរួមយ៉ាងសកម្មនៅក្នុងកិច្ចចរចាដែលនាំទៅរកការអនុម័តរបស់អនុសញ្ញា ប៉ុន្តែខណៈពេលដែលលទ្ធផលមិនដូចនឹងអ្វីដែលគាត់ចង់បាន លេមឃីន នៅតែធ្វើការជាមួយដើម្បីកំណត់និយមន័យរបស់អនុសញ្ញានោះទៀត ។ ជាងនេះទៅទៀត បន្ទាប់ពីអនុសញ្ញានោះត្រូវបានអនុម័ត គាត់បានធ្វើយុទ្ធនាការដោយស្នើសុំសច្ចាប័ន ។

សំណើដ៏ល្បីល្បាញរបស់ លេមឃីន រួមមានជំពូកមួយដែលមានចំណងជើងថា «អំពើប្រល័យពូជសាសន៍» ។ នៅក្នុងសៀវភៅរបស់គាត់ដែលមានចំណងជើងថា *Axis Rule in Occupied Europe* លេមឃីន បានស្នើឲ្យមាន«ការដាក់កំហិត»មិនឲ្យមានអំពើប្រល័យពូជសាសន៍នៅក្នុងសង្គ្រាម និងស្នើឲ្យមានសន្តិភាព ។ លេមឃីន បានចងភ្ជាប់ទំនាក់ទំនងរវាងអំពើប្រល័យពូជសាសន៍និងបង្កើនផលប្រយោជន៍សម្រាប់ការការពារប្រជាជន និងប្រជាជនភាគតិចដែលត្រូវបានគេលើកឡើងនៅក្នុងសន្ធិសញ្ញា និងការប្រកាសខ្លះដែលត្រូវបានអនុម័តបន្ទាប់ពីសង្គ្រាមលោកលើកទីមួយ ។ លេមឃីន បានលើកឡើងពីភាពចាំបាច់សម្រាប់កែប្រែឧបករណ៍ច្បាប់អន្តរជាតិ ដោយលើកឡើងពីភាពខ្វះខាតរបស់អនុសញ្ញាទីក្រុងឡាអេឆ្នាំ១៩៩៧ដែលក្នុងនោះមិនមានរួមបញ្ចូលការការពារប្រជាជនទេ ។ ដូច្នេះយោងទៅតាម លេមឃីន និយមន័យអំពើប្រល័យពូជសាសន៍នៅក្នុង បទបញ្ញត្តិទីក្រុងឡាអេ គួរតែមានផ្នែកសំខាន់ពីរគឺ ៖ ទីមួយគួរតែរួមបញ្ចូលរាល់សកម្មភាព បំពារបំពានទៅលើជីវិត សេរីភាព សុខភាព បូរណភាពរូបរាងកាយ វត្តមាននៃសេដ្ឋកិច្ច និងការគោរពដល់ប្រជាជនពីព្រោះអ្នកទាំងនោះគឺជាក្រុមជាតិ សាសនា ឬពូជសាសន៍ ហើយទីពីរគួរតែរួមបញ្ចូលគោលនយោបាយនីមួយៗដែលមានបំណងបំផ្លិចបំផ្លាញ ឬដើម្បីគ្រប់គ្រងទៅលើក្រុមណាមួយក្នុងគោលបំណងធ្វើបាបក្រុមនោះ ។

អំពើប្រល័យពូជសាសន៍ និងឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិ

ទស្សនៈច្បាប់នៃអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ត្រូវបានបង្កើតឡើងនៅក្រោយសង្គ្រាមលោកលើកទីពីរដើម្បីកាត់ទោសអំពើព្រៃផ្សៃរបស់ណាហ្ស៊ី ។ ការវិវឌ្ឍរបស់ទស្សនៈច្បាប់នេះកើតឡើងជាមួយនឹងការវិវឌ្ឍរបស់ឧក្រិដ្ឋកម្មអន្តរជាតិផ្សេងទៀតជាពិសេសឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិ ដែលមានទំនាក់ទំនងជិតស្និទ្ធប៉ុន្តែស្មុគស្មាញនិងពិបាកយល់ ។ យើងនឹងមិនយល់ពីការវិវឌ្ឍនិងប្រវត្តិសាស្ត្រស្ដីពីអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ក្នុងទស្សនៈច្បាប់ ប្រសិនបើយើងមិនបានពិចារណាទៅលើវត្តមានរបស់ឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិ ។ ទោះបីជាអ្នកចូលរួមគណៈកម្មាធិការឧក្រិដ្ឋកម្មសង្គ្រាមរបស់អង្គការសហប្រជាជាតិដែលបានបង្កើតឡើងនៅខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ១៩៤៣ និងសន្និសីទនៅនៅទីក្រុងឡុងដ៍ កាលពីចុងខែមិថុនាដល់ដើមខែសីហាឆ្នាំ១៩៤៥ ដើម្បីរៀបចំតុលាការកាត់ទោសឧក្រិដ្ឋកម្មសង្គ្រាមនៅនូរ៉េមប៊ើក បានជ្រើសរើសពាក្យឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិដើម្បីធ្វើការចោទប្រកាន់ក៏ដោយ គេក៏បានគេចាត់ទុកថាពាក្យប្រល័យពូជសាសន៍មានន័យស្រដៀងនឹងគ្នាដែរ ។ នៅក្នុងអនុស្សរណៈផែនការដែលផ្ញើឲ្យគណៈប្រតិភូនៅសន្និសីទនៅទីក្រុងឡុងដ៍កាលពីខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៤៥ ដែលលោក ចាស្ទីស រ៉ូបឺត ជែកសុន បានលើកពីភ័ស្តុតាងដើម្បីយកទៅអះអាងនៅក្នុងតុលាការនៅនូរ៉េមប៊ើក លោក ជែកសុន បានរៀបរាប់ពីអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ ឬការបំផ្លាញក្រុមពូជសាសន៍ ឬការគ្រប់គ្រងទៅលើក្រុមប្រជាជនដោយមធ្យោបាយ ១)មិនផ្ដល់អាហារគ្រប់គ្រាន់ ២)រារាំងមិនឲ្យមានការបន្តកំណើត ៣)ដកហូតនូវសម្លៀកបំពាក់ ទីជម្រក ប្រេងឥន្ធនៈ ការថែទាំសុខភាព និងអនាម័យ ៤)និរទេសឲ្យធ្វើការងារធ្ងន់ ៥)បង្ខំឲ្យធ្វើការនៅក្នុងស្ថានភាពមិនល្អ ។

តុលាការយោធាអន្តរជាតិបានចោទប្រកាន់ចុងចោទណាហ្ស៊ីពីបទប្រព្រឹត្តអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ដោយចេតនានិងជាប្រព័ន្ធ ដែលរួមមានការសម្លាប់ផុតពូជនូវក្រុមជាតិ និងពូជសាសន៍ ប្រឆាំងនឹងប្រជាជនស៊ីវិលដែលរស់នៅក្នុងតំបន់ជាក់លាក់មួយ ដើម្បីកម្ចាត់ពូជសាសន៍និងវណ្ណៈរបស់ប្រជាជននិងក្រុមជាតិ ពូជសាសន៍ ឬសាសនា ដូចជាជនជាតិជ្វីហ្វ ជនជាតិប៉ូឡូញ និងជីបស៊ីស៍ ។ ពាក្យប្រល័យពូជសាសន៍ ជានិច្ចកាលត្រូវបានព្រះរាជអាជ្ញាយកមកប្រើប្រាស់នៅអំឡុងពេលជំនុំជម្រះក្ដី ។ លោក ដេវីឌ ម៉ាកស៍វេល-ហ្វាយ ដែលជាព្រះរាជអាជ្ញាជនជាតិអង់គ្លេសបានរំឭកដល់ វ៉ុន ណឺរាដ ដែលជាជនត្រូវចោទថា ជននោះត្រូវបានចោទប្រកាន់ពីបទប្រល័យពូជសាសន៍ដែលយើងហៅថាការ

សម្លាប់ផុតពូជនូវក្រុមជាតិនិងពូជសាសន៍ ហើយបើតាមសៀវភៅដ៏ល្បីឈ្មោះរបស់លោកសាស្ត្រាចារ្យលេមឃីន "វាគឺជាផែនការដែលបានរៀបចំទុកសម្រាប់បំផ្លាញទាំងស្រុងនូវក្រុមជាតិ" ។ ក្រោយមកលេមឃីន បាននិយាយថា "ភ័ស្តុតាងនៅក្នុងសវនាការបានឆ្លើយតបទាំងស្រុងនឹងករណីប្រល័យពូជសាសន៍" ។

ទោះបីជាយ៉ាងណាក៏ដោយ ធម្មនុញ្ញតុលាការយោធាអន្តរជាតិមិនបានប្រើប្រាស់ពាក្យប្រល័យពូជសាសន៍ទេ ហើយពាក្យនេះក៏មិនបានលេចឡើងនៅក្នុងសេចក្តីសម្រេចចុងក្រោយដែលចេញនៅថ្ងៃទី៣០ ខែកញ្ញានិងថ្ងៃទី១ ខែតុលាឆ្នាំ១៩៤៦ដែរ ។ ដូចដែលបានកំណត់ដោយតុលាការនៅនូរ៉េមប៊ើកទស្សនៈច្បាប់នៃឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិ មានដែនកំណត់ជាក់លាក់មួយ គឺថាពាក្យប្រល័យពូជសាសន៍ត្រូវបានកំណត់ទំហំមកត្រឹមជាអំពើព្រៃផ្សៃដែលប្រព្រឹត្តឡើងនៅក្នុងសង្គ្រាម ។ ពាក្យប្រល័យពូជសាសន៍ត្រូវបានបង្កើតឡើងទៅតាមចេតនារបស់អ្នកព្រាងបទបញ្ញត្តិច្បាប់គ្រប់គ្រងទៅលើការចោទប្រកាន់ ជាពិសេសមហាអំណាចទាំងបួនគឺ សហរដ្ឋអាមេរិក ចក្រភពអង់គ្លេស បារាំង និងសហភាពសូវៀត ។ ជាងនេះទៅទៀត ការពង្រីកច្បាប់អន្តរជាតិពីឧក្រិដ្ឋកម្មសង្គ្រាមមានជាប់ពាក់ព័ន្ធនឹងបទល្មើសសង្គ្រាម និងទម្រង់ផ្សេងៗនៃការធ្វើទុក្ខបុកម្នេញទៅលើប្រជាជនប្រជាជនស៊ីវិលនៅក្នុងតំបន់ដែលខ្លួនកាន់កាប់ ដូច្នេះទើបអាចគ្របដណ្តប់លើអំពើសាហាវឃោរឃៅដែលប្រព្រឹត្តដោយរដ្ឋាភិបាលប្រឆាំងនឹងប្រជាជនស៊ីវិល និងគាំទ្រដល់ប្រទេសដែលកំពុងតែរៀបចំការធ្វើទុក្ខបុកម្នេញ ។ ភាពខុសប្លែកគ្នាត្រូវបានបង្កើតឡើងយ៉ាងច្បាស់លាស់ដោយតំណាងប្រតិភូសហរដ្ឋអាមេរិក រ៉ូបឺត ជែកសុននៅក្នុងកិច្ចប្រជុំនៅសន្និសីទនៅទីក្រុងឡុងដ៍កាលពីថ្ងៃទី២៣ ខែកក្កដា ឆ្នាំ១៩៤៥ ថា ៖

គោលការណ៍ទូទៅនៃគោលនយោបាយបរទេសរបស់រដ្ឋាភិបាលគឺថាកិច្ចការផ្ទៃក្នុងរបស់រដ្ឋាភិបាលផ្សេងមិនមែនជាកិច្ចការរបស់យើងទេ ។ នេះមានន័យថា ការដែលប្រទេសអាល្លឺម៉ង់ធ្វើទៅលើប្រជាពលរដ្ឋរបស់ខ្លួន ឬការដែលប្រទេសផ្សេងធ្វើទៅលើប្រជាជនខ្លួនឯង មិនមែនជាការងាររបស់យើងទៀតទេ វាគឺជាកិច្ចការរបស់រដ្ឋាភិបាលដែលមានជាប់ពាក់ព័ន្ធនឹងបញ្ហានោះ ។ ហេតុផលដែលថាការសម្លាប់ផុតពូជជនជាតិជ្វីហ្វនិងការរំលោភសិទ្ធិរបស់ក្រុមជនជាតិភាគតិចក្លាយទៅជាការព្រួយបារម្ភរបស់អន្តរជាតិគឺដោយសារតែវាគឺជាផ្នែកមួយនៃផែនការបង្កើតសង្គ្រាមខុសច្បាប់ ។ ទាល់តែយើងមានសង្គ្រាមដែលជាប់ពាក់ព័ន្ធជាមួយប្រទេសណាមួយដើម្បីយកធ្វើជាមូលហេតុ ខ្ញុំនឹងគិតថាយើងមិន

មានមូលដ្ឋានសម្រាប់ដោះស្រាយទេ ។ នោះគឺជាផ្នែកមួយនៃការរៀបចំសង្គ្រាម ឬការអនុវត្តសង្គ្រាម ដូចដែលបានកើតឡើងនៅក្នុងប្រទេសអាល្លឺម៉ង់ ដូច្នេះបញ្ហានេះបានក្លាយទៅជាការព្រួយបារម្ភរបស់យើង ។

លោក ចាស៊ីស រ៉ូបឺត ជែកសុន បាននិយាយអំពីឧក្រិដ្ឋកម្មនៃការសម្លាប់ ការធ្វើទុក្ខបុកម្នេញ និងការនិរទេសដោយហេតុផលនយោបាយ ពូជសាសន៍ ឬសាសនាដែលអាចហៅថាឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិ ។ ហើយលោកបានបង្ហាញពីប្រភពនៃការព្រួយបារម្ភរបស់រដ្ឋាភិបាលរបស់លោកថា ៈ

តាមធម្មតា យើងមិនពិចារណាថាសកម្មភាពរបស់រដ្ឋាភិបាលទៅលើប្រជាពលរដ្ឋខ្លួនឯងថាជាការជ្រៀតជ្រែករបស់យើងទេ ។ យើងធ្លាប់ជួបប្រទះស្ថានភាពគួរឲ្យសោកស្តាយ កើតឡើងនៅក្នុងប្រទេស ដែលនៅពេលនោះប្រជាជនភាគតិចនៅក្នុងប្រទេសត្រូវទទួលការធ្វើបាប ។ យើងគិតថាជាការស្របច្បាប់ដែលយើងធ្វើអន្តរាគមន៍ឬព្យាយាមផ្តល់យុត្តិធម៌តាមរយៈការកាត់ទោសដល់បុគ្គល ឬប្រទេសណាមួយពីព្រោះជំរំប្រមូលផ្តុំនិងការនិរទេសគឺដើរទៅតាមផែនការមួយឬការបង្កើតសង្គ្រាមខុសច្បាប់ដែលធ្វើឲ្យយើងមានជាប់ពាក់ព័ន្ធ ។ យើងមិនមានមូលដ្ឋានផ្សេងដែលអាចឲ្យយើងជ្រៀតជ្រែកលើអំពើសាហាវឃោរឃៅដែលប្រព្រឹត្តឡើងនៅក្នុងប្រទេសអាល្លឺម៉ង់ក្រោមច្បាប់អាល្លឺម៉ង់ ឬសូម្បីការរំលោភទៅលើច្បាប់អាល្លឺម៉ង់ដោយអាជ្ញាធរប្រទេសអាល្លឺម៉ង់ទេ ។

មិនមានអ្វីគួរឲ្យសង្ស័យឡើយថា ប្រទេសអង់គ្លេស បារាំង និង សូវៀត មានមូលហេតុផ្ទាល់ខ្លួន ដែលធ្វើឲ្យប្រទេសទាំងនេះមានបញ្ហាដូចគ្នា ។ សរុបមក និយមន័យនៃពាក្យថា ឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងនឹងមនុស្សជាតិនៅក្នុងមាត្រា៦(C) នៃរដ្ឋធម្មនុញ្ញនូរ៉ែមប៊េកទាមទារឲ្យអំពើសាហាវឃោរឃៅទាំងឡាយនោះត្រូវបានប្រព្រឹត្តឡើង «ដោយមានការជួយជ្រោមជ្រែង ឬ មានទំនាក់ទំនងជាមួយនឹងឧក្រិដ្ឋកម្មណាមួយដែលស្ថិតនៅក្នុងយុត្តាធិការរបស់តុលាការអន្តរជាតិ» ។ នៅក្នុងសាលក្រមចុងក្រោយរបស់ខ្លួន តុលាការយោធាអន្តរជាតិបានធ្វើការបែងចែករវាងការធ្វើទុក្ខបុកម្នេញទៅលើពួកជ្វីហ្វអាល្លឺម៉ង់ ដែលមានលក្ខណៈ «ធ្ងន់ធ្ងរនិងគាបសង្កត់ខ្លាំង» និងគោលនយោបាយរបស់អាល្លឺម៉ង់អំឡុងពេលសង្គ្រាមទៅលើតំបន់ដែលស្ថិតនៅក្រោមការត្រួតត្រារបស់ខ្លួន ។ ទោះបីជាសេចក្តីសម្រេចនេះសំដៅទៅលើព្រឹត្តិការណ៍ដែលកើតមានឡើងក្នុងអំឡុងទសវត្សរ៍៣០ ក៏មិនមានជនសង្ស័យណាម្នាក់ត្រូវបានរកឃើញថាមានទោសពីអំពើដែលបានប្រព្រឹត្តឡើងមុនខែកញ្ញាឆ្នាំ១៩៣៩ ដែលជាពេលសង្គ្រាមផ្ទុះឡើងដែរ ។

ក្រោយពីមានសេចក្តីសម្រេចនេះ មានការផ្ទុះឡើងយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរអំពីការដាក់កម្រិតទៅលើទស្សនៈនៃឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងនឹងមនុស្សជាតិ ។ លោក ហិនរី ឃីង ជាសមាជិកម្នាក់នៅក្នុងក្រុមព្រះរាជអាជ្ញានូរ៉ែមប៊ើក ហិនរី ឃីង បានធ្វើការពិពណ៌នាអំពីជំនួបគ្នារបស់គាត់ជាមួយនឹង លោក រ៉ាហ្វុល លេមឃីន នៅបន្ទប់ទទួលភ្ញៀវនៅសណ្ឋាគារហ្គ្រេនហូតែល នៅទីក្រុងនូរ៉ែមប៊ើកនៅខែតុលាឆ្នាំ១៩៤៦ ពីរបីថ្ងៃបន្ទាប់ពីតុលាការយោធាអន្តរជាតិបានបំពេញការងាររបស់ខ្លួនស្រេចបាច់ យ៉ាងដូច្នេះថាៈ

ពេលដែលខ្ញុំបានជួបគាត់នៅនូរ៉ែមប៊ើក លេមឃីន មើលទៅដូចជាមានការអន់ចិត្តជាខ្លាំង ។ គាត់មានការព្រួយបារម្ភថា តុលាការយោធាអន្តរជាតិ (តុលាការនូរ៉ែមប៊ើក) មិនបានធ្វើដំណើរទៅឲ្យបានឆ្ងាយគ្រប់គ្រាន់ក្នុងការដោះស្រាយឧក្រិដ្ឋកម្មប្រល័យពូជសាសន៍នោះទេ ។ នេះក៏ព្រោះតែតុលាការយោធាអន្តរជាតិបានកំណត់ការសម្រេចរបស់ខ្លួនត្រឹមតែអំពើប្រល័យពូជសាសន៍នៅក្នុងពេលសង្រ្គាម តែមិនបានបញ្ចូលអំពើប្រល័យពូជសាសន៍នៅក្នុងពេលសន្តិភាពទេ ។ នៅពេលនោះ លេមឃីន ពិតជាព្យាយាមជំរុញឲ្យខ្ញុំស្តាប់ការបកស្រាយរបស់គាត់ ។ ពេលនោះ ខ្ញុំត្រូវតែប្រាប់គាត់ថា ខ្ញុំគ្មានអំណាចទៅធ្វើអ្វីមួយពីរឿងការកម្រិតទោសនៅក្នុងសាលក្រមនោះទេ ។

សេចក្តីខកបំណងនោះបាន សម្តែងចេញមកដោយខ្លួនឯងនៅពេលដែលមានការប្រជុំនៅមហាសន្និបាតអង្គការសហប្រជាជាតិនៅទីក្រុងឡុងដ៍នៅពេលនោះ ។ ប្រទេសឥណ្ឌា គុយបា និងប៉ាណាម៉ា បានធ្វើការសម្រេចជាផ្លូវការមួយ ដើម្បីដោះស្រាយភាពខុះខាតរបស់សវនាការនូរ៉ែមប៊ើកនេះ ដោយកំណត់ថា អំពើទាំងឡាយណាដែលប្រព្រឹត្តឡើងមុនសង្រ្គាមនឹងត្រូវទុកចោលមិនយកមកធ្វើការវិនិច្ឆ័យទេ ។ នៅក្នុងកថាខណ្ឌដំបូងរបស់សេចក្តីព្រាងបានបញ្ជាក់ថាៈ "អាស្រ័យហេតុនេះ ទណ្ឌកម្មទៅលើឧក្រិដ្ឋកម្មប្រល័យពូជសាសន៍ដ៏ធ្ងន់ធ្ងរ ដែលប្រព្រឹត្តនៅក្នុងពេលសន្តិភាពស្ថិតនៅក្នុងយុត្តាធិការកំណត់មួយដាច់ដោយឡែកនៅក្នុងតុលាការនៃរដ្ឋដែលពាក់ព័ន្ធ ។ ផ្ទុយពីឧក្រិដ្ឋកម្មដែលមានទំហំតូចជាងនេះដូចជាការឆក់ប្លន់ ការជួញដូរស្រ្តី កុមារ គ្រឿងញៀន ការបោះពុម្ពផ្សាយរឿងអាសអាភាសត្រូវបានចាត់ចូលជាឧក្រិដ្ឋកម្មអន្តរជាតិ និងត្រូវបានចាត់ទុកជាបញ្ហារបស់អន្តរជាតិ...." ។

សេចក្តីសម្រេចនេះមិនដែលត្រូវបានសម្រេចឲ្យក្លាយជាសេចក្តីសម្រេចចុងក្រោយនៃសេចក្តីសម្រេច៩៦(I) ដែលបានសម្រេចនៅខែធ្នូឆ្នាំ១៩៤៦ ដោយសារតែសមាជិកសន្និបាតភាគច្រើនមិនបានរៀបចំក្នុងការទទួលយកយុត្តាធិការសកលចំពោះឧក្រិដ្ឋកម្មប្រល័យពូជសាសន៍ឡើយ ។ ទោះបីជាយ៉ាងនេះក៏ដោយ សេចក្តីសម្រេចនេះទម្លាក់សេចក្តីសង្ឃឹមរបស់អ្នកដែលបានចាប់ផ្តើមធ្វើកាលពីដំបូង បានចាប់ផ្តើមដំណើរការដែលសម្រេចពីរឆ្នាំក្រោយមកដោយការបង្កើតនូវ *សន្ធិសញ្ញាស្តីពីការទប់ស្កាត់ និងការដាក់ទណ្ឌកម្មទៅលើឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងនឹងមនុស្សជាតិ។* សំណើឲ្យដាក់សន្ធិសញ្ញាប្រល័យពូជ

សាសន៍ ជាសំអាងយោងទៅលើឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងនឹងមនុស្សជាតិថាជាទស្សនៈ មានការទំនាក់ទំនងគ្នា ឬជាន័ត្រមួយទូលាយ ដែលអាចឲ្យឧក្រិដ្ឋកម្មប្រល័យពូជសាសន៍អាចជ្រកជ្រៀតបាននោះ ត្រូវបាន បដិសេធចោលដោយអ្នកធ្វើសេចក្តីព្រាង ដើម្បីកុំឲ្យមានការច្របូកច្របល់អំពីរឿងដែលថាអំពើប្រល័យ ពូជសាសន៍អាចប្រព្រឹត្តឡើងនៅក្នុងពេលសន្តិភាពក៏ដូចជាក្នុងពេលសង្គ្រាម ។ នេះមិនអាចនិយាយឲ្យ ច្បាស់លាស់អំពីឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិនាពេលនោះទេ ជាក់ស្តែងដោយហេតុតែមានតុលាការ នូរ៉ែមប៊ើកពីមុនមក ។

ហេតុនេះ ការទទួលស្គាល់អំពើប្រល័យពូជសាសន៍ថាជាឧក្រិដ្ឋកម្មអន្តរជាតិដោយមហាសន្និបាត របស់អង្គការសហប្រជាជាតិនៅឆ្នាំ១៩៤៦ ហើយនិងការប្រមូលជាក្រមសន្ធិសញ្ញានៅឆ្នាំ១៩៤៨ អាចត្រូវបានយល់ថា ជាប្រតិកម្មទៅនឹងប្រកចផ្លៀតទៅកាន់ឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងនឹងមនុស្សជាតិ នៅក្នុង សាលក្រមនូរ៉ែមប៊ើកនៃតុលាការយោធាអន្តរជាតិ ។ នេះគឺជាបរាជ័យរបស់តុលាការនូរ៉ែមប៊ើកក្នុងការ ទទួលស្គាល់ថាឧក្រិដ្ឋកម្មដ៏សាហាវឃោរឃៅនេះជាឧក្រិដ្ឋកម្មអន្តរជាតិ ដែលបានប្រព្រឹត្តឡើងនៅក្នុង ពេលសន្តិភាព និងដែលធ្វើឲ្យមានការផ្តួចផ្តើមគំនិតនៅក្នុងការទទួលស្គាល់និងកំណត់និយមន័យឧក្រិដ្ឋកម្ម ប្រល័យពូជសាសន៍ ។ ប្រសិនបើតុលាការនូរ៉ែមប៊ើក អាចអះអាងថា អំពើឧក្រិដ្ឋកម្មដែលប្រព្រឹត្តនៅ ក្នុងពេលសន្តិភាពពិតជាបានចាត់ចូលទៅក្នុងច្បាប់ឧក្រិដ្ឋកម្មអន្តរជាតិមែន អនុសញ្ញាអំពើប្រល័យពូជ សាសន៍ក៏ប្រហែលជាមិនបានសម្រេចបង្កើតដែរ ។ ពាក្យថា "អំពើប្រល័យពូជសាសន៍" ប្រហែល ជានឹងនៅតែជាពាក្យដ៏មានប្រជាប្រិយឬពាក្យដែលមិនផ្លូវការប្រើប្រាស់ដោយអ្នកកាសែត អ្នកប្រវត្តិ សាស្ត្រ និងអ្នកវិទ្យាសាស្ត្រសង្គមប៉ុណ្ណោះ ប៉ុន្តែប្រហែលជាមិនមានវត្តមាននៅក្នុងការប្រើប្រាស់ផ្នែក ផ្លូវច្បាប់ទេ ។

អនុសញ្ញាអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ឆ្នាំ១៩៤៨

អនុសញ្ញានៃការការពារទប់ស្កាត់ និងការដាក់ទណ្ឌកម្មទៅលើអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ត្រូវបាន បង្កើតឡើងដោយសន្និបាតអង្គការសហប្រជាជាតិ នៅថ្ងៃទី៩ ខែធ្នូ ឆ្នាំ១៩៤៨ ។ អនុសញ្ញានេះបាន ឲ្យនិយមន័យអំពើប្រល័យពូជសាសន៍យ៉ាងដូច្នេះថា ៖

នៅក្នុងអនុសញ្ញាបច្ចុប្បន្ន អំពើប្រល័យពូជសាសន៍មានន័យថាអំពើណាមួយក្នុងចំណោមអំពើ ដូចខាងក្រោម ហើយបានប្រព្រឹត្តក្នុងគោលបំណងបំផ្លាញទាំងស្រុងឬដោយផ្នែកនៃជាតិ ជាតិពន្ធុ ពូជ សាសន៍ ឬក្រុមសាសនាណាមួយ ដូចជាៈ

(ក) ការធ្វើមនុស្សឃាតទៅលើសមាជិកនៃក្រុម

(ខ) ការធ្វើឲ្យរបួសយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរដល់រូបរាងកាយ ឬសតិបញ្ញាសមាជិកនៃក្រុម

(គ) ការធ្វើដោយចេតនាឲ្យក្រុមនេះទទួលរងនូវស្ថានភាពរស់នៅមួយដែលបានរៀបចំឡើងសម្រាប់បំផ្លិចបំផ្លាញរាងកាយទាំងស្រុងឬមួយផ្នែក ។

(ឃ) ការដាក់នូវវិធានការនានាដែលមានបំណងរារាំងមិនឲ្យមានការផ្តល់កំណើតទារក

(ង) ការបញ្ជូនកុមារដោយបង្ខំពីក្រុមមួយទៅឲ្យក្រុមមួយទៀត ។

និយមន័យនេះត្រូវបានចាត់ទុកថា មានភាពចង្អៀតជាងនិយមន័យរបស់ឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងនឹងមនុស្សជាតិ ដែលអាចអនុវត្តទៅលើអំពើធ្វើទុក្ខបុកម្នេញទាំងឡាយណានិងអំពើឧក្រិដ្ឋកម្មផ្សេងៗទៀតដែលបានប្រព្រឹត្តឡើងប្រឆាំងនឹង "ជនស៊ីវិល" ។ ផ្ទុយទៅវិញ និយមន័យនៃពាក្យនេះមានអត្ថន័យទូលំទូលាយជាង ដោយសារតែពាក្យនេះគ្មានតម្រូវការក្នុងការភ្ជាប់ន័យទៅនឹងសង្គ្រាមឈ្លានពាន ។

ក្រៅពីការកំណត់និយមន័យឧក្រិដ្ឋកម្ម អនុសញ្ញានេះ បានបង្ខំរដ្ឋទាំងឡាយណាដែលបានចុះហត្ថលេខាអនុវត្តនូវកាតព្វកិច្ចមួយចំនួន ។ រដ្ឋទាំងឡាយនោះ ត្រូវបានតម្រូវឲ្យធ្វើការអនុម័តនូវច្បាប់ដាក់ទណ្ឌកម្មទៅលើអ្នកដែលបានប្រព្រឹត្តបទល្មើសប្រល័យពូជសាសន៍នៅលើទឹកដីរបស់ខ្លួន ។ ច្បាប់នេះមិនត្រូវអនុញ្ញាតឲ្យអ្នកប្រព្រឹត្តបទល្មើសការពារខ្លួនដោយលើកហេតុផលថា ខ្លួនប្រព្រឹត្តអំពើទាំងនោះជាផ្លូវការនោះទេ ។ ប្រទេសទាំងនោះក៏ត្រូវបានតម្រូវឲ្យធ្វើការសហការក្នុងការធ្វើបត្យាប័នប្រគល់អ្នកដែលសង្ស័យថាប្រព្រឹត្តឧក្រិដ្ឋកម្មប្រល័យពូជសាសន៍នៅទឹកដីណាផ្សេង ហើយមកសុំការស្នាក់នៅក្នុងទឹកដីរបស់ប្រទេសដែលចុះហត្ថលេខាទៅប្រទេសនោះវិញ ។ ប្រទេសទាំងឡាយនោះមិនគួរចាត់ទុកអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ថា ជាឧក្រិដ្ឋកម្មផ្នែកនយោបាយ ដែលក្លាយជារនាំងមួយចំពោះការធ្វើបត្យាប័នឡើយ ។ ជម្លោះរវាងរដ្ឋនិងរដ្ឋអំពីឧក្រិដ្ឋកម្មប្រល័យពូជសាសន៍នឹងបញ្ជូនទៅចាត់ការក្រោមយុត្តាធិការរបស់តុលាការយុត្តិធម៌អន្តរជាតិ ។

ចំណងជើងរបស់អនុសញ្ញានេះបានបញ្ជាក់អំពីការការពារ និងទប់ស្កាត់ ប៉ុន្តែក្រៅពីការទទួលយល់ព្រមដោយមិនបង្អង់ក្នុងការការពារ និងទប់ស្កាត់អំពើប្រល័យពូជសាសន៍ មិនមានមាត្រាណាមួយបញ្ជាក់ពីទំហំនៃកាតព្វកិច្ចដែលអនុសញ្ញាកំណត់ឲ្យធ្វើឡើយ ។ នៅឆ្នាំ២០០៧ នៅក្នុងសំណុំរឿងមួយដែលប្តឹងដោយប្រទេសបូស្នៀ និងហែហ្សេហ្គូវីណា ប្រឆាំងនឹង ស៊ែប តុលាការយុត្តិធម៌អន្តរជាតិបានបញ្ជាក់ថា អនុសញ្ញាអំពើប្រល័យពូជសាសន៍នេះ នៅមានចន្លោះប្រហោង ដោយសារតែ ស៊ែប មិនបានធ្វើអន្តរាគមន៍ជាមួយនឹងសម្ព័ន្ធមិត្តរបស់ខ្លួនគឺ បូស្នៀស៊ែប ដើម្បីទប់ស្កាត់ការសម្លាប់រង្គាលនៅស្រេប្រ៊េនីកា នៅខែកក្កដា ឆ្នាំ១៩៩៥ ។ តុលាការអន្តរជាតិបានបញ្ជាក់ថា ដោយយល់ឃើញថា ស៊ែប នៅមានឥទ្ធិពលដែលមិនអាចប្រកែកបាន រដ្ឋអំណាចនៃរដ្ឋនេះគួរតែប្រើប្រាស់អំណាចរបស់ខ្លួន

ប្រើងប្រែងក្នុងការទប់ស្កាត់សោកនាដកម្មនេះដែលបានកើតមានឡើងក្នុងទ្រង់ទ្រាយមួយដែលអាចប៉ាន់ស្មានបាន ទោះជាហេតុការណ៍នេះយើងមិនអាចប្រមាណទុកមុនច្បាស់លាស់ក៏ដោយ ។

សាលក្រមនេះបានធ្វើការបញ្ជាក់អះអាងថា កាតព្វកិច្ចក្នុងការទប់ស្កាត់អំពើណាមួយអាចធ្វើឡើងហួសពីព្រំដែនប្រទេសរបស់ខ្លួន ។ គោលការណ៍ដែលតុលាការនេះបង្កើតឡើងគួរតែត្រូវបានអនុវត្តទៅលើរដ្ឋទាំងឡាយណាដែលមិនបានធ្វើឬបានធ្វើតិចតួចក្នុងការឆ្លើយតបទៅនឹងអំពើឧក្រិដ្ឋកម្មទាំងឡាយដែលអាចចាត់ចូលជាអំពើប្រល័យពូជសាសន៍និងដែលអាចបង្កជាគ្រោះថ្នាក់ ។

សេចក្តីសម្រេចនេះមានលក្ខណៈដូចគ្នាទៅនឹង សេចក្តីថ្លែងការណ៍នៅក្នុងច្បាប់អន្តរជាតិដែលស្តែងចេញនៅក្នុងសេចក្តីសម្រេចរបស់សន្និបាតអង្គការសហប្រជាជាតិ នៅឆ្នាំ២០០៥ ដែលបានប្រកាសថា រដ្ឋមាន«ទំនួលខុសត្រូវក្នុងការការពារ» ប្រជាជនដែលរងគ្រោះដោយឧក្រិដ្ឋកម្មប្រល័យពូជសាសន៍ ឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងនឹងមនុស្សជាតិ ឧក្រិដ្ឋកម្មសង្គ្រាម និងការបោសសំអាតក្រុមជាតិពន្ធុ ។

អនុសញ្ញានេះ បានគូសបញ្ជាក់ថា ឧក្រិដ្ឋកម្មប្រល័យពូជសាសន៍ ត្រូវយកមកកាត់ទោសដោយតុលាការប្រទេសណាដែលឧក្រិដ្ឋកម្មនេះបានកើតឡើង ឬ «ដោយតុលាការអន្តរជាតិណាដែលមានយុត្តាធិការទៅលើភាគីហត្ថលេខី ដែលបានទទួលស្គាល់យុត្តាធិការនេះ» ។ សេចក្តីសម្រេចរបស់អង្គមហាសន្និបាតអង្គការសហប្រជាជាតិដែលស្នើដោយប្រទេសគុយបា ឥណ្ឌា និងប៉ាណាម៉ា បានសុំឲ្យមានការទទួលស្គាល់យុត្តាធិការលើឧក្រិដ្ឋកម្មប្រល័យពូជសាសន៍ថាជាយុត្តាធិការសកល ។ នេះមានន័យថា តុលាការរដ្ឋទាំងឡាយអាចដាក់ទណ្ឌកម្មទៅលើឧក្រិដ្ឋកម្មនេះ ដោយមិនគិតពីទីកន្លែងដែលឧក្រិដ្ឋកម្មប្រព្រឹត្តទេ ។ គំនិតនេះត្រូវបានបដិសេធចោលដោយមហា សន្និបាតអង្គការសហប្រជាជាតិ ដោយផ្អែកទៅលើវិធីសាស្ត្រប្របាច់បញ្ចូលគ្នានូវយុត្តាធិការតាមតំបន់គ្រប់គ្រងនិងស្ថាប័នអន្តរជាតិ ។ តុលាការអន្តរជាតិនេះ មិនដែលបានបង្កើតទេរហូតដល់កន្លះសតវត្សរ៍ក្រោយមក នៅពេលដែល*កតិកាសញ្ញាតុលាការឧក្រិដ្ឋកម្មអន្តរជាតិទីក្រុងរ៉ូម* បានចូលជាធរមាននៅថ្ងៃទី១ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០០២ ។ ទោះបីជាអនុសញ្ញានេះបានបដិសេធនូវយុត្តធិការជាសកល នៅក្នុងការកាត់ទោសលោក អ៊ីចមែន តុលាការអ៊ីស្រាអែល បានសម្រេចថា បញ្ហានេះត្រូវបានទទួលស្គាល់ដោយច្បាប់អន្តរជាតិ ។ ទោះបីជាគ្មានសន្ធិសញ្ញាណាមួយ ផ្តល់អំណាចដល់យុត្តាធិការសកលឲ្យគ្រប់គ្រងលើឧក្រិដ្ឋកម្មប្រល័យពូជសាសន៍ក៏ដោយ ហើយបើទោះបីជាមិនទាន់មានការកំណត់អំពីភាពស្របច្បាប់នៃតុលាការយុត្តិធម៌អន្តរជាតិក៏ដោយ ក៏ឧក្រិដ្ឋកម្មនេះត្រូវបានអនុញ្ញាតដោយច្បាប់អន្តរជាតិដែរ ។ នៅឆ្នាំ២០០៦ និង ២០០៧ តុលាការឧក្រិដ្ឋកម្មអន្តរជាតិប្រទេសរ៉ាន់ដា បានអនុញ្ញាតឲ្យមានការផ្ទេរជនត្រូវចោទសម្រាប់ការកាត់

ទោសដោយផ្អែកទៅលើយុត្តាធិការសកល និងដោយមានការគាំទ្រពីក្រុមប្រឹក្សាសន្តិសុខអង្គការសហប្រជាជាតិ ជាភ័ស្តុតាងនៃការទទួលស្គាល់នៃយុត្តាធិការជាសកលទៅលើឧក្រិដ្ឋកម្មប្រល័យពូជសាសន៍ ។

និយមន័យនៃពាក្យប្រល័យពូជសាសន៍ ដែលមានចែងនៅក្នុងមាត្រា២ នៃអនុសញ្ញា តែងតែទទួលបាននូវការរិះគន់ចំពោះអត្ថន័យដ៏តូចចង្អៀតនៃពាក្យនេះ ។ ឧទាហរណ៍ និយមន័យនេះក្តោបតែលើក្រុមដែលទទួលបានការការពារតែមួយចំនួន និង តម្រូវឲ្យមានគោលបំណងសំដៅទៅលើការបំផ្លាញផ្នែករាងកាយ លើក្រុមដែលងាយទទួលរងគ្រោះ ។ មានការខកចិត្តខ្លះ នៅពេលដែលតុលាការយុត្តិធម៌អន្តរជាតិ (ក្នុងសំណុំរឿងបូស្នៀ និងហែហ្សេហ្គូវីណា) បានច្រានចោលនូវគោលបំណងក្នុងការពង្រីកនិយមន័យអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ដោយព្យាយាមបកស្រាយពាក្យ "បំផ្លាញ" ដោយរួមបញ្ចូលន័យ "ការបោសសំអាតក្រុមជាតិពន្ធុ" ទៅក្នុងនោះ ។ តុលាការនេះបានបកស្រាយថា "ការបោសសម្អាតក្រុមជាតិពន្ធុ" ដែលមានន័យថា "ការនិរទេសឬការផ្លាស់ចេញសមាជិកក្រុមណាមួយ" បើទោះជាដោយកម្លាំងក៏ដោយ ក៏មិនមានន័យស្មើនឹងការបំផ្លិចបំផ្លាញក្រុមនោះទេ ។ ការបំផ្លាញនោះក៏មិនមែនជាលទ្ធផលស្វ័យប្រវត្តិចេញពីការជម្លៀសចេញដែរ ។ វិធីសាស្រ្តដ៏អភិរក្សក្នុងការបកស្រាយនិយមន័យ និងការតស៊ូពង្រីកអត្ថន័យរបស់ពាក្យនេះតាមរយៈទង្វើផ្នែកផ្លូវច្បាប់ ជាជាងធ្វើការកែប្រែអនុសញ្ញានោះ ក៏មានឆ្លុះបញ្ចាំងនៅក្នុងសេចក្តីសម្រេចរបស់តុលាការឧក្រិដ្ឋកម្មអន្តរជាតិប្រទេសយូហ្គោស្លាវី និងនៅក្នុងរបាយការណ៍របស់គណៈកម្មការស្វែងរកការពិតរបស់អង្គការសហប្រជាជាតិដែរ ។

នៅក្នុងជួរនយោបាយ ក៏គ្មានការខំប្រឹងប្រែងជាក់លាក់ណាមួយដើម្បីជួសជុល ឬកែប្រែនិយមន័យនៅក្នុងមាត្រា២នៃអនុសញ្ញានេះដែរ ។ ឱកាសល្អមួយក្នុងការអភិវឌ្ឍនិយមន័យនេះ គឺពេលដែល*កតិកាសញ្ញាតុលាការឧក្រិដ្ឋកម្មអន្តរជាតិទីក្រុងរ៉ូម* ត្រូវបានបង្កើតឡើង ពោលគឺនៅពេលដែលនិយមន័យរបស់ឧក្រិដ្ឋកម្មអន្តរជាតិសំខាន់ៗមួយចំនួន ឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងនឹងមនុស្សជាតិ និងឧក្រិដ្ឋកម្មសង្រ្គាមត្រូវបានធ្វើទំនើបកម្ម ។ នៅក្នុងការចរចានោះ នៅពេលដែលឧក្រិដ្ឋកម្មប្រល័យពូជសាសន៍ត្រូវបានលើកយកមកពិភាក្សា មានសំណូមពរតូចៗតែពីរបីប៉ុណ្ណោះដែលសំណូមពរនេះមិនបានបង្កើនការជំរុញឲ្យមានការកែប្រែនោះទេ ។ នៅក្នុងសន្និសីទទីក្រុងរ៉ូម មានតែប្រទេសគុយបាមួយគត់ដែលបានតវ៉ាសុំឲ្យមានការកែប្រែនិយមន័យ ដោយធ្វើការស្នើពង្រីកឲ្យពាក្យនេះគ្របដណ្តប់ទាំងក្រុមសង្គម និងក្រុមនយោបាយ ។

មានភ័ស្តុតាងខ្លះដែលបញ្ជាក់ពីការបង្កើតថ្មីដោយអ្នកច្បាប់ថ្នាក់ជាតិ ពេលដែលលក្ខខណ្ឌនៅក្នុង*អនុសញ្ញាអំពើប្រល័យពូជសាសន៍* ត្រូវបានបកប្រែជាក្រមច្បាប់ឧក្រិដ្ឋកម្មក្នុងស្រុក ។ ឧទាហរណ៍ ច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌបារាំង (Code pénal) បានឲ្យនិយមន័យអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ថាជាការបំផ្លាញក្រុម

ណាមួយដែលអត្តសញ្ញាណក្រុមនោះ មិនមានមូលដ្ឋានច្បាស់លាស់ ។ ជនជាតិកាណាដា បានធ្វើការអនុវត្តច្បាប់នៃកតិកាសញ្ញាទីក្រុងរ៉ូម ដែលមានអត្ថន័យថា «អំពើប្រល័យពូជសាសន៍» គឺជាអំពើណាមួយឬការបំបាត់ ដែលប្រព្រឹត្តឡើងក្នុងគោលបំណងបំផ្លាញទាំងស្រុង ឬដោយផ្នែកនូវក្រុមជាក់លាក់ណាមួយ នៅពេលវេលា និងទីកន្លែងដែលអំពើឧក្រិដ្ឋកម្មនោះបានកើតឡើង ដែលបានបង្កើតឲ្យមានអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ ផ្អែកទៅលើច្បាប់អន្តរជាតិ ដែលច្បាប់នេះបានពន្យល់ពីនិយមន័យអំពើប្រល័យពូជសាសន៍នៅក្នុងកតិកាសញ្ញាទីក្រុងរ៉ូម (ដែលមានលក្ខណៈដូចគ្នាទៅនឹងអ្វីដែលចែងនៅក្នុងអនុសញ្ញា) ត្រូវបានចាត់ទុកថាជាអំពើឧក្រិដ្ឋកម្ម បើយោងទៅលើច្បាប់អន្តរជាតិ ។ ច្បាប់នេះបានបន្ថែមទៀតថា «និយមន័យនេះមិនកម្រិត ឬមិនធ្វើការវិនិច្ឆ័យមុនដោយប្រការណាមួយនៃការអនុវត្តវិធាននៃច្បាប់អន្តរជាតិដែលមានរួចជាស្រេចឬដែលកំពុងតែអភិវឌ្ឍឡើយ ។ នាពេលថ្មីៗនេះតុលាការសិទ្ធិមនុស្សអឺរ៉ុប បានទទួលស្គាល់ភាពលម្អៀងខ្លះៗនៅថ្នាក់ជាតិ ហើយដាក់ចេញនូវការបកស្រាយយ៉ាងទូលំទូលាយមួយអំពីនិយមន័យអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ ដោយតុលាការអាល្លឺម៉ង់ឲ្យមានការស៊ីសង្វាក់គ្នាជាមួយនឹងបំរាមនៃការសិក្សាពីឧក្រិដ្ឋកម្មដែលចូលជាធរមានរួចមកហើយ ។ នៅថ្នាក់អន្តរជាតិការអាននិយមន័យរបស់អនុសញ្ញានៅតែជាច្បាប់នៅឡើយ ។

ក្រុមដែលត្រូវបានការពារ

យោងតាមអនុសញ្ញាឆ្នាំ១៩៤៨ និយមន័យនៃ «ក្រុមដែលត្រូវបានការពារ»សំដៅទៅលើ «ក្រុមជាតិ ជាតិពន្ធុ ពូជសាសន៍ និងសាសនា ។ ទស្សនៈនេះគឺមានលក្ខណៈស្រដៀងគ្នានឹងទស្សនៈដែលគេចាត់ទុកជា «ក្រុមជនជាតិភាគតិច» ក្នុងកំឡុងពេលអនុម័តអនុសញ្ញាអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ ។ នេះគឺជាទស្សនៈរបស់ លេមឃីន និងអ្នកប្រាជ្ញអន្តរជាតិម្នាក់ទៀតដែលបានជួយសហរដ្ឋអាមេរិកតាក់តែងសេចក្តីព្រាងលើកដំបូងនៃអនុសញ្ញានេះឡើង ។ ក្នុងអំឡុងកិច្ចចរចាមានការជជែកពិភាក្សាដ៏សំខាន់មួយស្តីពីបញ្ហាថាតើគួរតែដាក់បញ្ចូលក្រុមនយោបាយនៅក្នុងនិយមន័យនេះឬយ៉ាងណា ។ ការធ្វើទុក្ខបុកម្នេញលើសមាជិកនយោបាយត្រូវបានទទួលស្គាល់ថា ជាឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងនឹងមនុស្សជាតិនៅទីក្រុងនូរ៉ែមប៊ើក ។ ប៉ុន្តែ អ្នកធ្វើសេចក្តីព្រាងអនុសញ្ញាអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ដូចជា លេមឃីន ជាដើមបានបដិសេធមិនដាក់បញ្ចូលក្រុមនយោបាយជាដាច់ខាត ។ អត្ថបទបន្តបន្ទាប់ទាក់ទងនឹងបញ្ហានេះ បានអះអាងថាការមិនដាក់បញ្ចូលក្រុមនយោបាយទៅក្នុងនិយមន័យអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ គឺជាលទ្ធផលដែលបណ្តាលមកពីការដាក់សម្ពាធរបស់សហភាពសូវៀត ប៉ុន្តែអត្ថន័យពិតប្រាកដនៃប្រវត្តិសេចក្តីព្រាងនេះបង្ហាញឲ្យឃើញថា ការប្រឆាំងមិនទទួលស្គាល់គំនិតដាក់បញ្ចូលក្រុមនយោបាយនេះបានយល់ឃើញ

យ៉ាងទូលំទូលាយ ។ តុលាការឧទ្ធរណ៍របស់តុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិសម្រាប់រ៉ាន់ដា បានទទូចសុំឲ្យមានការពង្រីកនិយមន័យអំពើប្រល័យពូជសាសន៍សំដៅផ្តោះទៅរកក្រុមអ្នកនយោបាយ ។

ការកាត់ទោសដំបូងបន្ទាប់ដោយប្រើប្រាស់អត្ថបទដែលទាញចេញពីមាត្រា២នៃអនុសញ្ញាដែលជាការកត់សម្គាល់ក្រុមជនរងគ្រោះមិនបានលើកឡើងពីផលវិបាកផ្នែកច្បាប់ណាមួយឡើយ ។ ច្បាប់របស់អ៊ីស្រាអែល បានចៀសវាងការពិភាក្សាទាំងឡាយណាដែលទាក់ទងនឹងប្រភេទ “ក្រុមមនុស្ស” ដោយធ្វើការកែទម្រង់លើនិយមន័យនៃពាក្យអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ ដើម្បីសម្រេចលើ “បទឧក្រិដ្ឋប្រឆាំងនឹងជនជាតិជ្វីហ្វ” ហើយគ្មានការកត់ត្រារបស់តុលាការណាមួយបានអះអាងថា អ៊ិចមែន ធ្លាប់ប្រឆាំងនឹងការពិតដែលថាជនរងគ្រោះនៃអំពើសាហាវឃោរឃៅរបស់ពួកណាហ្ស៊ីគឺជា “ប្រជាជនជ្វីហ្វ” ឡើយ ។ បញ្ហានេះមិនបានចោទជាភាពចម្រូងចម្រាស់ដល់ដំណើរការរបស់តុលាការទេបើនិយាយពីបញ្ហាទាក់ទិននឹងជម្លោះនៅបូស្នៀនិងហេហ្សហ្គូវីណា ។ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងរបស់តុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិសម្រាប់អតីតយូហ្គោស្លាវីបានសម្រេចថា“ជនជាតិមូស្លីមបូស្នៀ” គឺជាក្រុមជាតិ ។ នេះគឺជាសេចក្តីសម្រេចមួយដែលមិនត្រូវបានប្រឆាំងដោយបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ហើយត្រូវបានទទួលស្គាលដោយអង្គជំនុំជម្រះសាលាឧទ្ធរណ៍ ។ ដោយមិនទាន់មានភាពប្រាកដប្រជាលើភាពត្រឹមត្រូវស្របច្បាប់លើទស្សនៈ“ក្រុមពូជសាសន៍” អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងរបស់តុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិសម្រាប់អតីតយូហ្គោស្លាវីបានផ្តោតការយកចិត្តទុកដាក់លើការពិតដែលថា ក្រុមពូជសាសន៍ ទុតស៊ី ហ៊ូទូ និងត្វា គឺជាក្រុមជាតិពន្ធុជាមួយនឹងជនជាតិរ៉ាន់ដានៅក្នុងអំឡុងអំពើប្រល័យពូជសាសន៍កាលពីឆ្នាំ១៩៩៤ ។

នៅក្នុងការបកស្រាយថ្មីមួយនេះ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងរបស់តុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិសម្រាប់ប្រទេសរ៉ាន់ដាបានសម្រេចថា “ក្រុមមនុស្សដែលមិនប្រែប្រួល និងមានលក្ខណៈអចិន្ត្រៃយ៍” ត្រូវបានការពារដោយអនុសញ្ញាអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ ប៉ុន្តែទ្រឹស្តីនៃក្រុមមនុស្សខាងលើនេះមិនទាន់មានលក្ខណៈច្បាស់លាស់នៅក្នុងច្បាប់ករណីឡើយ ។ ជាទូទៅ មានតែជនដៃដល់នៃអំពើប្រល័យពូជសាសន៍តែប៉ុណ្ណោះដែលអាចធ្វើការកំណត់លក្ខណៈរបស់ជនរងគ្រោះដែលជាសមាជិកក្រុម ដែលត្រូវបានការពារដោយអនុសញ្ញាអំពើប្រល័យពូជសាសន៍នេះបាន ។ ជាឧទាហរណ៍ ពួកណាហ្ស៊ីបានបង្កើតជាក្បួនច្បាប់ដ៏លម្អិតមួយដែលធ្វើការសន្មតក្រុមណាខ្លះដែលជាជនជាតិជ្វីហ្វ ហើយក្រុមណាដែលមិនមែន យោងតាមលក្ខណៈវិនិច្ឆ័យសត្យានុម័តរបស់ខ្លួន ។ គ្មានអ្វីខុសប្លែកគ្នាទេ ប្រសិនបើបុគ្គលណាម្នាក់ដែលជាជនជាតិជ្វីហ្វហើយមិនកាន់សាសនាជ្វីហ្វបដិសេធថា ខ្លួនមិនមែនជាក្រុមជនជាតិជ្វីហ្វនោះទេ ។ ដូចលោក ហ្សង់ ផលសាត្រឺ បានសរសេរថា ៖ “Le juif est un homme que les autres hommes tiennent pour juif” ។ ដោយមានការតុញថប់ មេធាវី និងតុលាការ បានធ្វើការសម្រេចស្វែងរក

មើលនិយមន័យសត្យានុម័តនៃក្រុមដែលត្រូវទទួលបានការការពារ ដោយអនុសញ្ញាអំពើប្រល័យពូជសាសន៍នេះ ។ ប៉ុន្តែ លក្ខណៈវិនិច្ឆ័យភាគច្រើនធ្វើការចាត់ទុកការទទួលស្គាល់ក្រុមការពារដោយអនុសញ្ញាជាបញ្ហាអត្តនោម័ត ។ ឧទាហរណ៍ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងសម្រាប់អតីតយូហ្គោស្លាវី បានថ្លែងថា "ជនដែលពាក់ព័ន្ធនឹងក្រុមដែលត្រូវបានការពារអាចត្រូវបានកំណត់ដោយលក្ខណៈវិនិច្ឆ័យអត្តនោម័តមិនទទួលស្គាល់ថា ជាក្រុមនេះយោងតាមឧក្រិដ្ឋកម្មរបស់ជនដែលដល់ដោយផ្អែកលើលក្ខណៈយល់ឃើញពីក្រុមជាតិ ជាតិពន្ធុ ពូជសាសន៍ និងសាសនារបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ។ នៅក្នុងករណីខ្លះជនរងគ្រោះអាចយល់ឃើញថាខ្លួនគឺជាសមាជិកណាមួយនៃក្រុមខាងលើ ។ ទស្សនៈចម្រូងចម្រាសនោះគឺថាការកំណត់ជនដែលពាក់ព័ន្ធនឹងក្រុមដែលត្រូវបានការពារដោយអនុសញ្ញា គួរតែធ្វើឡើងជាករណីៗដោយផ្អែកលើលក្ខណៈវិនិច្ឆ័យសត្យានុម័ត និងអត្តនោម័ត ។

ការកម្ចាត់ជាតិពន្ធុ និងអំពើប្រល័យពូជសាសន៍លើផ្នែកវប្បធម៌

និយមន័យនៃអំពើប្រល័យពូជសាសន៍របស់អនុសញ្ញានេះសំដៅទៅលើ"ការបំផ្លិចបំផ្លាញដោយចេតនា" ប៉ុន្តែមិនមានការបញ្ជាក់ឲ្យបានច្បាស់លាស់បន្ថែមទៀតឡើយ ។ ទង្វើដែលអាចផ្តន្ទាទោសបានទាំងប្រាំខាងក្រោមនេះ រួមមានទាំងការវាយប្រហាររួមផ្សំគ្នាលើផ្នែករូបរាងកាយជីវសាស្ត្រ និងវប្បធម៌ ។ ជាឧទាហរណ៍ ទង្វើអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ទីប្រាំនៅក្នុងនិយមន័យនៃការបញ្ជូនកុមារទាំងបង្ខំពីក្រុមមួយទៅក្រុមមួយទៀត មិនមានជាប់ពាក់ព័ន្ធនឹងការបំផ្លិចបំផ្លាញលើរូបរាងកាយរបស់កុមារទាំងនោះទេ ។ ការកម្ចាត់ចោលក្រុមមួយត្រូវបានកំណត់ថាធ្វើឡើងដោយផ្អែកលើការបំផ្លិចបំផ្លាញលើការចងចាំផ្នែកវប្បធម៌ និងភាសាជាតិរបស់ខ្លួនតាមរយៈធ្វើការបញ្ច្រាបលើផ្នត់គំនិតរបស់ក្រុមនោះតាំងពីវ័យក្មេង ។ អត្ថន័យនៃនិយមន័យអាចគាំទ្រការបកស្រាយដែលថាទង្វើ "កម្ចាត់ជាតិពន្ធុ" ឬអំពើប្រល័យពូជសាសន៍លើផ្នែកវប្បធម៌ដែលបណ្តាលឲ្យមានការបំផ្លិចបំផ្លាញលើរូបរាងកាយ អាចនឹងផ្តន្ទាទោសបាន ។ នេះគឺជាទស្សនៈយល់ឃើញមួយដែលលក្ខណៈវិនិច្ឆ័យខ្លះបានគាំទ្រ ។

ខណៈពេលដែលអនុសញ្ញាអំពើប្រល័យពូជសាសន៍កំពុងត្រូវបានព្រាងទង្វើដែលអាចផ្តន្ទាទោសបាន ត្រូវបានបែងចែកជាបីផ្នែកគឺអំពើប្រល័យពូជសាសន៍លើផ្នែករូបរាងកាយ ជីវសាស្ត្រនិងវប្បធម៌ ។ អង្គមហាសន្និបាតអង្គការសហប្រជាជាតិបានបោះឆ្នោតសម្រេចមិនដាក់បញ្ចូលអំពើប្រល័យពូជសាសន៍លើផ្នែកវប្បធម៌ចូលទៅក្នុងអនុសញ្ញាអំពើប្រល័យពូជសាសន៍នេះឡើយ ។ រដ្ឋសភាអង្គសហប្រជាជាតិក៏បានច្រានចោលការទាមទារឲ្យមានវិសោធនកម្មពីសំណាក់ប្រទេសស៊ីរី ឲ្យដាក់បញ្ចូលទង្វើនៃអំពើ

ប្រល័យពូជសាសន៍ដែលសព្វថ្ងៃអាចទុកថាជា «ការកម្ចាត់ជាតិពន្ធុ» ។ វិសោធនកម្មរបស់ប្រទេសស៊ីរីមានអត្ថន័យដូចតទៅ ៖ «វិធានការប្រឆាំងបានធ្វើឡើងក្នុងគោលបំណងបង្ខំឲ្យសមាជិកនៃក្រុមជាតិពន្ធុមួយក្រុមចាកចេញពីផ្ទះសំបែងរបស់ខ្លួន ដើម្បីគេចចេញពីការគំរាមកំហែងពីអំពើសាហាវឃោរឃៅដែលកើតមានជាបន្តបន្ទាប់» ។ នៅពេលដែលអង្គសន្និបាតសភាអង្គការសហប្រជាជាតិយល់ព្រមដាក់បញ្ចូលការបញ្ជូនកុមារពីកន្លែងមួយទៅកន្លែងមួយដោយបង្ខំ ទៅក្នុងអនុសញ្ញាអំពើប្រល័យពូជសាសន៍នោះ ការដាក់បញ្ចូលនេះត្រូវបានចាត់ទុកថាជាការមិនយល់ព្រមដាក់បញ្ចូលអំពើប្រល័យពូជសាសន៍លើផ្នែកវប្បធម៌ ។ ជាលទ្ធផល អត្ថន័យនៃនិយមន័យអំពើប្រល័យពូជសាសន៍របស់អនុសញ្ញាដែលធ្វើការពិចារណាពីគោលបំណងរបស់អ្នកព្រាងអនុសញ្ញានេះទំនងជានិងបដិសេធមិនដាក់បញ្ចូលអំពើប្រល័យពូជសាសន៍លើផ្នែកវប្បធម៌ និងការកម្ចាត់ជាតិពន្ធុឡើយ ហើយនឹងបង្កើតពាក្យថា «បំផ្លិចបំផ្លាញ» ដោយកំណត់លើ «ផ្នែករូបរាងកាយនិងជីវសាស្ត្រ» វិញ ។

មានការសួរដេញដោលយ៉ាងខ្លាំងពីការបដិសេធលើវិធីសាស្ត្រសម្រេចលើការបកស្រាយដែលបានសង្កត់ធ្ងន់លើគោលបំណងផ្នែកច្បាប់ ជាពិសេសគឺច្បាប់សិទ្ធិមនុស្ស ។ ការផ្អែកលើប្រវត្តិនៃសេចក្តីព្រាងអនុសញ្ញានេះទំនងជាបញ្ឈប់បញ្ញត្តិនេះ ដោយរារាំងមិនឲ្យសេចក្តីព្រាងធ្វើការវិវត្តទៅមុខបានដើម្បីទុកពេលពិចារណាឡើងវិញលើប្រវត្តិនៃការវិវត្តនិងឥរិយាបថផ្លាស់ប្តូររបស់សេចក្តីព្រាងអនុសញ្ញានេះ ។ យើងអាចនិយាយបានថាតុលាការសព្វថ្ងៃនេះបានបង្ហាញការគោរពតាមទស្សនៈ ដែលអនុម័តដោយអង្គសន្និបាតសភាអង្គការសហប្រជាជាតិកាលពីឆ្នាំ១៩៤៨ ។ យ៉ាងណាមិញ បញ្ហានេះត្រូវបានពន្យល់បកស្រាយ ដោយមិនលំអៀងដោយការពិភាក្សា ។ ដូចគ្នានឹងឧក្រិដ្ឋកម្មអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ដែលបានលេចឡើងនៅក្នុងច្បាប់អន្តរជាតិដើម្បីធ្វើជាប្រតិកម្មទៅនឹងលក្ខខណ្ឌកំណត់របស់ឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងនឹងមនុស្សជាតិ បច្ចុប្បន្ននេះច្បាប់ស្តីពីឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងនឹងមនុស្សជាតិ បានវិវត្តទៅរកដំណាក់កាលដែលថាឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងនឹងមនុស្សជាតិនេះអាចរួមបញ្ចូលទាំងទង្វើកម្ចាត់ជាតិពន្ធុ និងអំពើប្រល័យពូជសាសន៍លើផ្នែកវប្បធម៌ បើទោះបីជាឧក្រិដ្ឋកម្មនោះត្រូវបានប្រព្រឹត្តឡើងនៅក្នុងអំឡុងពេលមានសន្តិភាពក៏ដោយ ។ ជាលទ្ធផល មិនមាន «ចន្លោះនិទ្ទណ្ឌភាព» ហើយក៏ស្ទើរតែគ្មានសម្ពាធលើផ្នែកច្បាប់ទាក់ទិននឹងការពង្រីកនិយមន័យនៃអំពើប្រល័យពូជសាសន៍នេះ តាមរយៈការបកស្រាយខាងលើដែរ ។ ជារឿងប្រាកដណាស់ថាសិទ្ធិដាច់មុខខាងផ្នែកនយោបាយ និងនិមិត្តរូបនិយមមានជាប់ពាក់ព័ន្ធនឹងពាក្យ «អំពើប្រល័យពូជសាសន៍» ហើយមានជនរងគ្រោះជាច្រើនខកចិត្តយ៉ាងខ្លាំង នៅពេលដែលទុក្ខវេទនារបស់ខ្លួនត្រូវបានចាត់ទុកថាជាឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងនឹងមនុស្សជាតិ«ស្រាល» ។ អ្នកទាំងនោះមិនកោតសរសើរសារសំខាន់នៃច្បាប់ប៉ុន្មានទេ ដែលបញ្ហានេះកើតឡើងបណ្តាលមកពីការវែកញែកពី

ប្រវត្តិសាស្ត្រដ៏ស្មុគស្មាញ ។ ដូច្នេះ បើទោះបីជាភាពខុសគ្នារវាងអំពើប្រល័យពូជសាសន៍និងឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងនឹងមនុស្សជាតិមិនផ្តល់ជាលទ្ធផលសំខាន់តាមផ្លូវច្បាប់ក៏ដោយ ក៏ភាពខុសគ្នារវាងពាក្យទាំងពីរនេះនៅតែមានសារសំខាន់នៅក្នុងបរិបទផ្សេងទៀតដែរ ។

ចំនួននិងអំពើប្រល័យពូជសាសន៍

និយមន័យនៃពាក្យអំពើប្រល័យពូជសាសន៍នៅឆ្នាំ១៩៤៨ និយាយពីការបំផ្លិចបំផ្លាញលើក្រុមមនុស្ស "ទាំងស្រុង ឬដោយផ្នែក" ។ នេះគឺជាគោលដៅដ៏មានតម្លៃរបស់អ្នកព្រាងអនុសញ្ញានេះក្នុងការសម្រេចឲ្យបាននូវកិច្ចព្រមព្រៀងលើសេចក្តីព្រាង ប៉ុន្តែតាមការពិតអង្គមហាសន្និបាតនេះបានប្រើប្រាស់ពាក្យមិនច្បាស់លាស់ ហើយទុកឲ្យចៅក្រមធ្វើការបកស្រាយបញ្ជាក់នៅពេលមានដំណើរការកាត់ទោសជាបន្តបន្ទាប់ទៅវិញ ។ ទ្រឹស្តីជាច្រើនបានលេចឡើងជាមួយនឹងទស្សនៈកំណត់ពាក្យ "ដោយផ្នែក" ។ ដោយសារតែពាក្យនេះលេចឡើងនៅក្នុងកថាខណ្ឌបឋមនៃនិយមន័យពាក្យអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ វាបង្ហាញឲ្យឃើញយ៉ាងច្បាស់ថាពាក្យនេះសំដៅលើចេតនាប្រព្រឹត្តអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ ។ ជាលទ្ធផល សំណួរសំខាន់ដែលត្រូវសួរមិនមែនជាសំណួរថាតើមានជនរងគ្រោះប៉ុន្មាននាក់បានស្លាប់ឬរងរបួសទេ ផ្ទុយទៅវិញយើងគួរតែសួរថាតើមានជនរងគ្រោះប៉ុន្មាននាក់ដែលជនដៃដល់មានចេតនាវាយប្រហារ ។ បើទោះបីជាជនរងគ្រោះមានចំនួនតិចតួច ឬក៏គ្មានក៏ដោយ ក៏អនុសញ្ញាអំពើប្រល័យពូជសាសន៍នឹងធ្វើការផ្តន្ទាទោស ចំពោះការប្រព្រឹត្តអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ដោយចេតនានេះឲ្យបាន ។ មានន័យថា ឧក្រិដ្ឋកម្មនោះអាចប្រព្រឹត្តឡើងបាន លុះត្រាតែចេតនាប្រព្រឹត្តអំពើប្រល័យពូជសាសន៍បានបង្ហាញឲ្យឃើញ ។ ទាក់ទិននឹងចំនួនជនរងគ្រោះវិញ ចំនួនជនរងគ្រោះពិតប្រាកដនឹងមានសារសំខាន់ត្រង់ថាវាជួយដល់ការវិភាគលើចេតនារបស់ជនដៃដល់ ។ កាលណាជនរងគ្រោះពិតប្រាកដមានចំនួនកាន់តែច្រើន នោះហេតុផលមានកាន់តែច្រើនដែលអាចក្លាយជាការពិតដែលថាជនដៃដល់ពិតជាមានបំណងបំផ្លាញក្រុមមនុស្សមួយក្រុមទាំងស្រុង ឬដោយផ្នែកមែន ។ យ៉ាងណាមិញ នៅមានបញ្ហាដោយឡែកផ្សេងទៀតទាក់ទងនឹងការផ្តល់អត្ថន័យនៃពាក្យ "ដោយផ្នែក" ។ តើវាអាចក្លាយជាអំពើប្រល័យពូជសាសន៍បានដែរឬទេ នៅពេលដែលឧក្រិដ្ឋកម្មត្រូវបានប្រព្រឹត្តឡើងដើម្បីសម្លាប់មនុស្សមួយចំនួនតូចដោយសារតែមនុស្សទាំងនោះ គឺជាសមាជិកនៃក្រុមជាតិពន្ធុណាមួយ? បើតាមអត្ថន័យនិយមន័យផ្ទាល់វិញ និយមន័យនេះដូចជាទំនងគាំទ្រការរៀបរាប់ខាងលើ ។ ប៉ុន្តែការបង្កើតពាក្យនេះឡើងមានលក្ខណៈហួសហេតុ ហើយមិនស្របទៅតាមប្រវត្តិនៃសេចក្តីព្រាង បរិបទ គោលដៅ និងគោលបំណងនៃអនុសញ្ញាអំពើប្រល័យពូជសាសន៍នេះឡើយ ។ វិធីសាស្ត្រពីរបានបង្កើតឡើងដើម្បីដោះ

ស្រាយវិសាលភាពនៃពាក្យ“ដោយផ្នែក” នេះដោយធ្វើការបន្ថែមគុណនាមបញ្ជាក់ន័យឲ្យពាក្យ “ផ្នែក” នេះដូចជា“ធំ” ឬ“សំខាន់” ។

យោងតាមអង្គជំនុំជម្រះសាលាឧទ្ធរណ៍របស់តុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិសម្រាប់អតីតយូហ្គោស្លាវី “តុលាការបានកំណត់យ៉ាងច្បាស់ថាបើការចោទប្រកាន់ពីបទអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ផ្អែកលើចេតនាបំផ្លិចបំផ្លាញក្រុមដែលត្រូវបានការពារ“ដោយផ្នែក” នោះការបំផ្លិចបំផ្លាញដោយផ្នែកនេះទៅលើក្រុមនោះត្រូវតែមានលក្ខណៈធំ” ។ ដោយកត់សម្គាល់ឃើញថាពួកណាហ្ស៊ីមិនមានចេតនាបំផ្លិចបំផ្លាញជនជាតិជ្វីហ្វទាំងអស់ទេ លើកលែងតែពួកណាហ្ស៊ីនៅតំបន់អឺរ៉ុបប៉ុណ្ណោះ ហើយពួកផ្តាច់ការហ៊ូទូនៅរ៉្វាន់ដាបានព្យាយាមសម្លាប់ជនជាតិទុតស៊ីរស់នៅរ៉្វាន់ដានោះ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបាននិយាយថា ៖ “ចេតនាបំផ្លិចបំផ្លាញដែលបង្កើតឡើងដោយជនដៃដល់ម្នាក់នៃអំពើប្រល័យពូជសាសន៍នឹងមានលក្ខខណ្ឌកម្រិតដោយសារកាលៈទេសៈនៅជុំវិញជននោះ ។ បើទោះបីជាកត្តាមួយនេះនៅតែមិនបានបញ្ជាក់ថាក្រុមដែលរងការបំផ្លិចបំផ្លាញមានទ្រង់ទ្រាយធំក៏ដោយ ក៏កត្តានេះរួមជាមួយនឹងកត្តាផ្សេងទៀតបានផ្តល់ជាលទ្ធផលវិភាគមួយដែរ ។ នៅក្នុងបរិបទពិតប្រាកដវិញ អង្គជំនុំជម្រះសាលាឧទ្ធរណ៍បានចាត់ទុកថាសហគមន៍ជនជាតិមូស្លីមបូស្នៀ នៅស្រ៊ែព្រីនីកា បានតំណាងឲ្យជនជាតិមូស្លីមបូស្នៀដែលមាន “ទ្រង់ទ្រាយធំ”មួយ ដូច្នេះចេតនាបំផ្លិចបំផ្លាញក្រុមនេះត្រូវបានចាត់ទុកថាជាអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ ។

វិធីសាស្ត្រមួយផ្សេងទៀតវិញ ធ្វើការពិចារណាលើទស្សនៈស្តីពីគុណភាពជាជាងទស្សនៈស្តីអំពីចំនួនចំពោះអត្ថន័យនៃគុណនាម“សំខាន់” ។ មិនមានទស្សនៈណាមួយធ្វើការគាំទ្រវិធីសាស្ត្រនេះឡើយ បើនិយាយពីប្រវត្តិនៃការព្រាងអនុសញ្ញាអំពើប្រល័យពូជសាសន៍នេះ ហើយគំនិតនេះហាក់បីដូចជាត្រូវបានផ្តួចផ្តើមឡើងដោយលោក ប៊ែនចាម៉ិន វីថេកឺ នៅក្នុងរបាយការណ៍ឆ្នាំ១៩៨៥ ដែលប្រគល់ជូនអនុគណៈកម្មាធិការអង្គការសហប្រជាជាតិសម្រាប់ការការពារនិងលើកតម្កើងសិទ្ធិមនុស្ស ។ លោកបានសរសេរថា ពាក្យ“ដោយផ្នែក”តំណាងឲ្យ“ចំនួនមនុស្សសំខាន់ក្នុងចំណោមចំនួនសមាជិកក្រុមទាំងអស់ ឬផ្នែកសំខាន់ នៃក្រុមនោះដូចជាក្រុមមេដឹកនាំជាដើម” ។ ដោយយោងតាមរបាយការណ៍របស់ប៊ែនចាម៉ិន វីថេកឺ ក្រុមអ្នកជំនាញដែលត្រូវបានរៀបចំឡើងដោយក្រុមប្រឹក្សាសន្តិសុខអង្គការសហប្រជាជាតិនៅឆ្នាំ១៩៩២ ដើម្បីធ្វើការស៊ើបអង្កេតលើការរំលោភបំពានច្បាប់សិទ្ធិមនុស្សអន្តរជាតិនៅអតីតយូហ្គោស្លាវីបានសម្រេចថា ពាក្យ“ដោយផ្នែក”នេះមិនត្រឹមតែមានលក្ខណៈគុណភាពប៉ុណ្ណោះទេ ថែមទាំងមានលក្ខណៈចំនួនផងដែរ ។ យោងតាមលោកប្រធានគណៈកម្មាធិការសាស្ត្រាចារ្យ ឆេរីហ្វ បាសៀនី បានឲ្យដឹងថានិយមន័យដែលមានចែងនៅក្នុងអនុសញ្ញាអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ត្រូវបានសន្មតថា “អាចប្រែប្រួលបានក្នុងការកំណត់ក្រុមដែលរងការបំផ្លិចបំផ្លាញទាំងស្រុងដែលមានចែងនៅក្នុងអនុ

សញ្ញានេះ ហើយផ្នែកដាក់លាក់មួយនៃក្រុមដែលរងការបំផ្លិចបំផ្លាញដូចជាក្រុមជនជាតិមូស្លីម ឬស្ត្រីជនជាតិមូស្លីម» ។ វិធីសាស្ត្រនេះ ត្រូវបានអនុម័តដោយព្រះរាជអាជ្ញាតុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិសម្រាប់អតីតយូហ្គោស្លាវីនៅក្នុងបទចោទប្រកាន់ដំបូងមួយចំនួន ហើយបន្ទាប់មកត្រូវបានទទួលស្គាល់ដោយចៅក្រម ។ បើទោះបីជាគ្មានការប្រកាសគាំទ្រជាសាធារណៈលើការពន្យល់បកស្រាយពាក្យ«ផ្នែកសំខាន់» នៅក្នុងអនុសញ្ញានេះក៏ដោយ ក៏អង្គជំនុំជម្រះសាលាឧទ្ធរណ៍របស់តុលាការបានពិចារណាលើការជាប់ពាក់ព័ន្ធនឹងការបំផ្លិចបំផ្លាញលើសហគមន៍បុរសជនជាតិមូស្លីមស្រេព្រេនីកា ប្រមាណ ៧.០០០ នាក់ ។ ការសំដៅទៅលើការតាមដានរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងលើបែបបទសង្គម ជនជាតិមូស្លីមបូស្នៀនៅស្រេព្រេនីកា និងឥទ្ធិពល ដែលមានមកលើសហគមន៍នេះនាពេលអនាគត បណ្តាលមកពីការសម្លាប់ប្រជាជនប្រុសយ៉ាងច្រើនសន្ធឹកសន្ធាប់នេះ ។ «ភ័ស្តុតាងដែលបានលើកឡើងនៅឯតុលាការបានគាំទ្រសេចក្តីសម្រេចនេះដោយបង្ហាញថា ដោយសារតែបុរសភាគច្រើនដែលត្រូវបានសម្លាប់ត្រូវបានចុះក្នុងបញ្ជីបាត់ខ្លួនជាផ្លូវការ នោះប្រពន្ធរបស់បុរសទាំងនោះមិនអាចរៀប អាពាហ៍ពិពាហ៍ឬមានកូនទៀតឡើយ ។ ដូច្នេះ ការបំផ្លិចបំផ្លាញលើរូបរាងកាយលើក្រុមបុរសមានការជាប់ពាក់ព័ន្ធយ៉ាងខ្លាំងសម្រាប់សហគមន៍ជនជាតិមូស្លីមស្រេព្រេនីកាដែលបណ្តាលឲ្យសហគមន៍នេះឈានទៅរកការដាច់ពូជ ។ ម្យ៉ាងវិញទៀត បុរសវ័យកណ្តាលទាំងនោះគឺជា «ផ្នែកសំខាន់» នៃ សហគមន៍ជនជាតិមូស្លីម ស្រេព្រេនីកាដែលជា «ផ្នែកដ៏ធំ» នៃក្រុមមូស្លីមបូស្នៀ ។

ចេតនាប្រព្រឹត្តអំពើប្រល័យពូជសាសន៍

បើយោងតាមគោលការណ៍ អ្វីដែលធ្វើឲ្យច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌខុសពីផ្នែកដទៃទៀតនៃការទទួលខុសត្រូវតាមផ្លូវច្បាប់ផ្សេងៗនោះ គឺការទទួចដែលថាទង្វើដែលត្រូវដាក់ទណ្ឌកម្មនោះគឺត្រូវបានប្រព្រឹត្តឡើងដោយចេតនា ។ យ៉ាងហោចណាស់ ទង្វើដែលកើតឡើងដោយសារការធ្វេសប្រហែសឬចៃដន្យនោះគឺស្ថិតនៅក្នុងវង្វង់នៃច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌ ហើយច្បាស់លាស់ណាស់ដែលថាច្បាប់នេះនឹងមិនប្រើប្រាស់នៅពេលដែលទាក់ទងនឹងឧក្រិដ្ឋកម្មធ្ងន់ធ្ងរនោះទេ តួយ៉ាងដូចជាអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ជាដើម ។ តាមវិធានច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌមិនបានពន្យល់ឲ្យបានច្បាស់លាស់នូវតម្រូវការឲ្យមានចេតនានោះទេ ដោយសារតែនេះគឺត្រូវបានយល់ឃើញថាជាភាពជាក់ស្តែងទៅហើយ ។ ករណីលើកលែងនៅក្នុងនិយមន័យដែលបានចែងក្នុងអនុសញ្ញាស្តីពីអំពើប្រល័យពូជសាសន៍នោះ សំដៅទៅលើចេតនារបស់ជនដៃដល់ដែលប្រព្រឹត្តឡើងក្នុងគោលបំណងបំផ្លាញក្រុមដែលទទួលបានការការពារដោយផ្នែកឬទាំងស្រុង ។ តាមពិតមានចេតនាពីរខុសគ្នាដែលពាក់ព័ន្ធ ដោយសារតែទង្វើសំខាន់នៃការប្រព្រឹត្តអំពើប្រល័យពូជសាសន៍

គឺត្រូវតែអនុវត្តឡើងដោយមានចេតនា ឧទាហរណ៍ ដូចជាការសម្លាប់ឬការបង្ករបួសស្នាមធ្ងន់ធ្ងរមកលើរូបរាងកាយឬផ្លូវចិត្តរបស់សមាជិកនៃក្រុមដែលទទួលបានការការពារនោះ ។

តុលាការតែងតែសំដៅទៅលើ "ចេតនាជាក់លាក់" នៃអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ក្នុងគោលបំណងដើម្បីញែកវាចេញពីការសម្លាប់ដែលមិនមែនជាអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ ។ ការប្រើប្រាស់គំរូច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌចាស់នេះមកលើអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ បានធ្វើឲ្យពៅក្រុមខ្លះមានការផ្ដោតសំខាន់លើសលប់មកលើបុគ្គលជាជនដៃដល់ដែលត្រូវបានយកមកកាត់ទោសដោយឡែក ។ តុលាការឧក្រិដ្ឋកម្មអន្តរជាតិសម្រាប់អតីតយូហ្គោស្លាវីបានអនុម័តនូវទស្សនៈដែលថា បុគ្គលម្នាក់ដែលធ្វើតែម្នាក់ឯងអាចប្រព្រឹត្តអំពើប្រល័យពូជសាសន៍បាននៅក្នុងកម្រិតដែលថា ជននោះបានពាក់ព័ន្ធនៅក្នុងការសម្លាប់ដោយមានចេតនាប្រព្រឹត្តអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ ។ បញ្ហាទាក់ទងនឹងការវិភាគបែបនេះគឺធ្វើឲ្យបាត់បង់នូវការចាប់អារម្មណ៍មកលើសារសំខាន់នៃផែនការ និងគោលនយោបាយរបស់រដ្ឋឬអង្គភាពដែលមានឋានៈស្មើ ។ ប៉ុន្តែតាមការអនុវត្តជាក់ស្តែងវិញ អំពើប្រល័យពូជសាសន៍នៅក្នុងប្រព័ន្ធច្បាប់អន្តរជាតិគឺមិនមែនជាឧក្រិដ្ឋកម្មរបស់បុគ្គលម្នាក់ឯងនោះទេ តែវាជាទង្វើរបស់រដ្ឋ ។ សារសំខាន់នៃគោលនយោបាយរបស់រដ្ឋរឹតតែមានភាពជាក់ស្តែងឡើងនៅពេលដែលបរិបទនេះងាកពីការកាត់ទោសជាបុគ្គលមកជាការសម្រេចសេចក្តីដែលមានលក្ខណៈទូលាយនិងទាក់ទងនឹងផ្នែកនយោបាយវិញនោះ ។

ឧទាហរណ៍ នៅក្នុងខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០០៥ ក្រុមប្រឹក្សាសន្តិសុខរបស់អង្គការសហប្រជាជាតិបានធ្វើការសិក្សាមួយដើម្បីសម្រេច ថាតើអំពើប្រល័យពូជសាសន៍មានបានប្រព្រឹត្តឡើងនៅដាហ្វ័រដែរឬយ៉ាងណា ។ លទ្ធផលនៃរបាយការណ៍ជំនាញមិនបានព្យាយាមដើម្បីកំណត់ថា ជនស៊ូដង់ណាម្នាក់បានសម្លាប់មនុស្សដោយមានចេតនាប្រព្រឹត្តអំពើប្រល័យពូជសាសន៍នោះទេ ។ តែរបាយការណ៍នោះបែរជាពិនិត្យទៅមើលលើគោលនយោបាយរបស់រដ្ឋាភិបាលស៊ូដង់ទៅវិញដោយអះអាងថា "គណៈកម្មាធិការធ្វើការសន្និដ្ឋានថា រដ្ឋាភិបាលស៊ូដង់មិនបានអនុវត្តនូវគោលនយោបាយប្រល័យពូជសាសន៍នោះទេ" ។ គណៈកម្មាធិការនេះបានបន្តថា គឺមានភស្តុតាងនៃសមាសធាតុនៃឧក្រិដ្ឋកម្មប្រល័យពូជសាសន៍ចំនួនពីរ ។ ទីមួយ គឺវត្តមាននៃទង្វើជាក់ស្តែងដែលឆ្លើយតបទៅនឹងកថាខណ្ឌនៅក្នុងនិយមន័យនៃឧក្រិដ្ឋកម្មនេះដែលមានចែងក្នុងមាត្រា២នៃអនុសញ្ញាស្តីពីការការពារនិងការដាក់ទណ្ឌកម្មលើឧក្រិដ្ឋកម្មនៃអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ ។ គណៈកម្មាធិការនេះបានអង្កេតឃើញថា "ការរំលោភបំពានសិទ្ធិមនុស្សយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរត្រូវបានប្រព្រឹត្តឡើងដោយកងកម្លាំងនិងកងឈ្លប ដែលស្ថិតក្រោមការគ្រប់គ្រងរបស់រដ្ឋាភិបាល" ដែលក្នុងនោះរួមមានការរាយការណ៍ពីការសម្លាប់ ការបង្ករបួសស្នាម យ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរលើរូបរាងកាយឬស្មារតី និងការបង្កឲ្យមានដោយចេតនានូវលក្ខខណ្ឌរស់នៅដែលនាំមកនូវការបំផ្លិចបំផ្លាញផ្នែករូបរាង

កាយ ។ សមាសធាតុទីពីរគឺទស្សនៈដែលថាជនរងគ្រោះនិងជនដៃដល់ (ជនជាតិភាគតិច អាហ្វ្រិកនិងអារ៉ាប់) បានបង្កើតនូវក្រុមជាតិពន្ធុពីរខុសគ្នា ។ ប៉ុន្តែគណៈកម្មាធិការបាននិយាយថា "សមាសធាតុសំខាន់មួយហាក់បីដូចជាមិនឃើញនោះ គឺចេតនាប្រព្រឹត្តអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ បើតាមដែលយើងគិតពីអំណាចរបស់រដ្ឋាភិបាលមជ្ឈិមនោះ" ។ បើនិយាយក្នុងន័យទូទៅ គោលនយោបាយនៃការវាយប្រហារ ការសម្លាប់ និងការបង្ខិតបង្ខំផ្លាស់ប្តូរទីកន្លែងរបស់សមាជិកនៃក្រុមជនជាតិភាគតិចខ្លះគឺ មិនបានបង្ហាញនូវចេតនាជាក់លាក់មួយក្នុងការបំផ្លាញឲ្យសាបសូន្យទាំងមូល ឬដោយផ្អែកនូវក្រុមមនុស្សដែលបែងចែកតាមមូលដ្ឋាននៃជាតិសាសន៍ ជាតិពន្ធុ ជាតិ និងសាសនានោះទេ ។

មាត្រា៣នៃអនុសញ្ញាស្តីពីអំពើប្រល័យពូជសាសន៍បានចែងថា បន្ថែមទៅលើការទទួលខុសត្រូវផ្អែកព្រហ្មទណ្ឌសម្រាប់ជនដៃដល់ជាក់លាក់នៃអំពើឧក្រិដ្ឋកម្មនោះ ជនផ្សំគំនិតក៏ត្រូវផ្តន្ទាទោសផងដែរ ។ ការយកនូវទស្សនៈស្មុគស្មាញនេះដែលដកចេញពីច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌទូទៅមកប្រើក្នុងបរិបទនៃអំពើសាហាវឃោរឃៅអន្តរជាតិនេះគឺខ្វះនូវភាពជាក់លាក់ខ្លះៗ ។ ជាក់ស្តែង គឺអ្នករៀបចំនិងអ្នកញុះញង់ឲ្យប្រព្រឹត្តអំពើប្រល័យពូជសាសន៍នោះទេដែលត្រូវទទួលខុសត្រូវធ្ងន់បំផុត ។ ទង្វើមកលើរូបរាងកាយ ត្រូវបានប្រព្រឹត្តឡើងដោយបុគ្គលដែលមានឋានៈទាប ហើយប្រហែលជាអ្នកដែលមិនបានដឹងពីចេតនាប្រព្រឹត្តអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ទេ ។

លក្ខន្តិកៈនៃតុលាការឧក្រិដ្ឋកម្មអន្តរជាតិ បានបង្កើតនូវបទបញ្ញត្តិសម្រាប់ធ្វើការកាត់ទោសមេបញ្ជាការឬថ្នាក់លើដែលទង្វើឧក្រិដ្ឋត្រូវបានប្រព្រឹត្តឡើងដោយកូនចៅឬថ្នាក់ក្រោមរបស់ខ្លួន បើទោះបីជាមិនមានភស្តុតាងបញ្ជាក់ថា មានបញ្ជាឬទិសដៅជាក់លាក់ក៏ដោយ ។ វិធីសាស្ត្រក្នុងការដាក់ឲ្យទទួលខុសត្រូវនេះដែលដកចេញពីករណីសំណុំរឿងនៃសង្គ្រាមលោកលើកទីពីរ ត្រូវបានបង្ហាញឲ្យឃើញថាគ្រាន់តែជាការចាប់អារម្មណ៍ផ្អែកទ្រឹស្តីប៉ុណ្ណោះ ។ នៅក្នុងស្ថានភាពដែលថ្នាក់លើម្នាក់ត្រូវបានកាត់ឲ្យជាប់ទោសចំពោះការដែលមិនទប់ស្កាត់ថ្នាក់ក្រោមរបស់ខ្លួនក្នុងការប្រព្រឹត្តអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ គឺជារឿងមួយដែលមិនគួរឲ្យជឿ នៅពេលដែលវាត្រូវបានគេយល់ឃើញថា នេះគឺជាឧក្រិដ្ឋកម្មដែលកើតចេញពីផែនការឬគោលនយោបាយរបស់រដ្ឋនោះ ។

ការកាត់ទោសឧក្រិដ្ឋកម្មអន្តរជាតិជាច្រើននាពេលបច្ចុប្បន្ននេះត្រូវបានយោងទៅតាមទ្រឹស្តីមួយដែលត្រូវបានស្គាល់ថា "សហកម្មឧក្រិដ្ឋកម្មរួម" ។ ទ្រឹស្តីនេះទទួលស្គាល់ថាបទល្មើសឃោរឃៅដែលត្រូវបានចាត់ទុកថាជាឧក្រិដ្ឋកម្មអន្តរជាតិដែលរួមទាំងបទអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ផងនោះ គឺត្រូវបានប្រព្រឹត្តឡើងដោយក្រុមឬអង្គការដែលអនុវត្តឡើងដោយឈរលើគោលបំណងរួមមួយ ។ តាមការជាក់ស្តែងនេះគឺមានន័យថា មេដឹកនាំឬអ្នករៀបចំនឹងត្រូវទទួលខុសត្រូវចំពោះឧក្រិដ្ឋកម្មដែលប្រព្រឹត្តឡើងដោយ

សហការីរបស់ខ្លួន បើទោះបីជាពួកគេមិនមានចេតនាជាក់លាក់ណាក៏ដោយ ក៏ស្ថិតនៅក្នុងកម្រិតមួយដែលថា ទាំងនេះគឺជាលទ្ធផលដែលអាចទៅរួចនិងអាចព្យាករណ៍ទុកមុនបានដែលកើតចេញពីបំណងរួមឬសហកម្មរួមមួយនោះ ។

ការទទួលខុសត្រូវរបស់រដ្ឋ

ទោះបីជានិយមន័យនៃអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ ត្រូវបានកំណត់ថាជាឧក្រិដ្ឋកម្មមួយ ដោយបង្កប់ន័យថាប្រើប្រាស់បានតែចំពោះបុគ្គលតែប៉ុណ្ណោះក៏ដោយ ក៏នៅក្នុងអនុសញ្ញាស្តីពីអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ឆ្នាំ១៩៤៨ បានដាក់តួនាទីមកលើរដ្ឋផងដែរដើម្បីការពារការកើតឡើងវិញនៃអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ និងគិតគូរយ៉ាងច្បាស់លាស់ពីការទទួលខុសត្រូវរបស់រដ្ឋនោះនៅចំពោះមុខតុលាការយុត្តិធម៌អន្តរជាតិ ។ មន្ទិលទាំងប៉ុន្មានទាក់ទងនឹងចំណុចនេះ គឺត្រូវបានដោះស្រាយនៅក្នុងសេចក្តីសម្រេចខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០០៧ របស់តុលាការអន្តរជាតិ ។ នៅមានការជជែកពិភាក្សាជាបន្តបន្ទាប់នៅក្នុងចំណោមមេធាវីទាក់ទងនឹងបញ្ហាថា តើរដ្ឋពិតជាប្រព្រឹត្តឧក្រិដ្ឋកម្មមែនឬយ៉ាងណា ។ តុលាការនេះបានជៀសវាងសំណួរដែលចោទ ថាតើនេះអាចចាត់ទុកថាជាឧក្រិដ្ឋកម្មមួយឬក៏ជាទង្វើខុសឆ្គងអន្តរជាតិមួយឬយ៉ាងណានៅពេលដែលតុលាការនេះបានសម្រេចថារដ្ឋាភិបាលស៊ើប៊ី ត្រូវទទួលខុសត្រូវចំពោះការមិនបានទប់ស្កាត់អំពើប្រល័យពូជសាសន៍ ។

តុលាការក៏បានយល់ឃើញថា នៅពេលដែលបទចោទប្រកាន់ពីអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ត្រូវបានធ្វើឡើង បទចោទនោះត្រូវតែកសាងឡើងដោយពឹងលើភ័ស្តុតាង «ដែលបង្ហាញពីភាពច្បាស់លាស់កម្រិតខ្ពស់មួយសមស្របទៅនឹងភាពធ្ងន់ធ្ងរនៃការចោទប្រកាន់នោះ» ។ នេះគឺជាបទដ្ឋានដែលទាមទារគួរឲ្យកត់សម្គាល់មួយ ជាងអ្វីដែលតែងតែត្រូវបានយកមកប្រើប្រាស់នៅក្នុងករណីធម្មតាដែលពាក់ព័ន្ធនឹងការទទួលខុសត្រូវរបស់រដ្ឋនៅចំពោះមុខតុលាការយុត្តិធម៌អន្តរជាតិ ហើយនេះហាក់បីដូចជាធ្វើឲ្យមានលក្ខណៈប្រហាក់ប្រហែលទៅនឹងបទដ្ឋាន ដែលត្រូវបានយកមកអនុវត្តនៅក្នុងការកាត់ទោសចំពោះឧក្រិដ្ឋកម្មទាំងឡាយ ។ឧទាហរណ៍ លក្ខន្តិកៈទីក្រុងរ៉ូមរបស់តុលាការឧក្រិដ្ឋកម្មអន្តរជាតិបានចែងថា« ដើម្បីធ្វើការកាត់ទោសជនជាប់ចោទឲ្យមានទោសបាន តុលាការត្រូវតែច្បាស់លាស់ពីពិរុទ្ធភាពរបស់ជនជាប់ចោទឲ្យលើសពីការសង្ស័យដែលសមហេតុផលនោះ» ។ ក្នុងការអនុម័តវិធីសាស្ត្រនេះ តុលាការយុត្តិធម៌អន្តរជាតិបានកាត់បន្ថយនូវភាពដែលអាចកើតឡើងនៃលទ្ធផលមួយដែលមិនស៊ីសង្វាក់គ្នាទៅនឹងវិធីរបស់តុលាការឧក្រិដ្ឋកម្មអន្តរជាតិ ។ បទដ្ឋាននៃភ័ស្តុតាងដ៏តឹងរ៉ឹងនេះទាក់ទងនឹងករណីអំពើប្រល័យពូជសាសន៍បានធានាឲ្យច្បាស់ថា តុលាការយុត្តិធម៌អន្តរជាតិដែលដោះស្រាយជាមួយនឹងបញ្ហានៃការទទួល

ខុសត្រូវរបស់រដ្ឋ និងតុលាការឧក្រិដ្ឋកម្មអន្តរជាតិសម្រាប់អតីតយូហ្គោស្លាវីដែលដោះស្រាយជាមួយនឹងបញ្ហាការទទួលខុសត្រូវរបស់បុគ្គល គឺនៅតែមានទស្សនៈយល់ឃើញដូចគ្នាដដែល ។

សេចក្តីបញ្ចប់

អនុសញ្ញាស្តីពីអំពើប្រល័យពូជសាសន៍នៅតែបន្តធ្វើឲ្យអ្នកជំនាញច្បាប់ អ្នកនយោបាយ អ្នកយកព័ត៌មាននិងសកម្មជនសិទ្ធិមនុស្សទាំងអស់មានការចាប់អារម្មណ៍ដូចគ្នា ។ ក្នុងអំឡុងពេលហាសិបឆ្នាំនេះ អនុសញ្ញានេះនៅតែស្ថិតនៅក្នុងស្ថានភាពតានតឹងជាមួយនឹងឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងនឹងមនុស្សជដែល ។ ឃើញថាមានការមិនពេញចិត្តជាខ្លាំងទៅនឹងភាពចង្អៀតចង្អល់នៃនិយមន័យពាក្យប្រល័យពូជសាសន៍ ។ លោក ចច ស្កាំហ្សេនប៊ើហ្គើ បានធ្វើការកត់សម្គាល់ថាអនុសញ្ញាស្តីពីអំពើប្រល័យពូជសាសន៍គឺ “មិនចាំបាច់នោះទេនៅពេលដែលអាចយកមកអនុវត្តបាន តែមិនអាចអនុវត្តបានទេនៅពេលដែលចាំបាច់នោះ” ។ លោក ហ្វ្រេង ឆក និង លោក ឃើត ចនសាន់សូញបានសរសេរថា “ពាក្យពេចន៍ដែលប្រើប្រាស់នៅក្នុងអនុសញ្ញានោះគឺពិតជាមានលក្ខណៈរិតត្បិតខ្លាំងណាស់រហូតទាល់តែមិនមានការសម្លាប់ប្រល័យពូជសាសន៍ណាមួយ ដែលប្រព្រឹត្តឡើងចាប់តាំងពីពេលដែលអនុសញ្ញានោះត្រូវបានអនុម័ត” ។ អាស្រ័យហេតុនេះ មានមនុស្សជាច្រើនបានទាមទារឲ្យមានការបកស្រាយបែបទូលំទូលាយទាក់ទងនឹងទស្សនៈស្តីពីអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ដែលអាចរួមបញ្ចូលទាំងក្រុមទទួលបានការការពារផ្សេងទៀតដូចជាក្រុមនយោបាយនិងសង្គម ហើយដែលអាចអនុវត្តន៍មកលើបទល្មើសផ្សេងៗទៀតដែលទូលំទូលាយជាងនេះ ។ ប៉ុន្តែ តាមការជាក់ស្តែង អ្វីដែលអ្នកទាំងនោះធ្វើការស្នើសុំគឺមានន័យស្មើទៅនឹងឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងនឹងមនុស្សជាតិដែលមិនមាន *ជាប់ពាក់ព័ន្ធ* ទៅនឹងជម្លោះប្រដាប់អាវុធ ។

នៅដើមឆ្នាំ១៩៤៥ ឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងនឹងមនុស្សជាតិនិងអំពើប្រល័យពូជសាសន៍គឺមិនមែនកើតមកពីប្រភពតែមួយនោះទេ ហើយពាក្យនេះបង្កើតឡើងដើម្បីធ្វើការពិពណ៌នាពីបទល្មើសដ៏ឃោរឃៅព្រៃផ្សៃរបស់របបណាហ្ស៊ី ។ ទោះបីជាវិសាលភាពមិនមានភាពដូចគ្នាក៏ដោយ ក៏ពាក្យនេះមានន័យជាន់គ្នាហើយអាចយកមកប្រើប្រាស់ជំនួសគ្នាបាន ទោះបីជាតិចក្តីច្រើនក្តីដើម្បីពិពណ៌នាពីឧក្រិដ្ឋកម្មដ៏ធំធេងនាគ្រានោះ ដែលព្យាយាមធ្វើការកម្ទេចប្រជាជនជ្វីហ្វនៅប៉ែកអឺរ៉ុបទាំងអស់ ។ នៅចុងឆ្នាំ១៩៤៦ មានការកើតឡើងនូវការមិនយល់ស្របគ្នាដ៏សំខាន់មួយ ហើយវាមិនត្រូវបានដោះស្រាយនោះទេរហូតទាល់តែដល់ចុងសតវត្សរ៍ឯណោះ ។ ចុងបញ្ចប់ ពាក្យថា *ជាប់ពាក់ព័ន្ធ* នោះត្រូវបានបាត់ខ្លួនចេញពីនិយមន័យនៃឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងនឹងមនុស្សជាតិ ប៉ុន្តែវាត្រូវការពេលជាងកន្លះសតវត្សរ៍ទៀតដើម្បីវិវត្តឲ្យកាន់តែមានភាពជាក់ស្តែងជាងនេះ ។ នៅក្នុងឆ្នាំ១៩៩៥ អង្គជំនុំជម្រះសាលាឧទ្ធរណ៍របស់តុលាការ

ឧក្រិដ្ឋកម្មអន្តរជាតិសម្រាប់អតីតយូហ្គោស្លាវី បានប្រកាសថា តម្រូវការដែលបានចែងថាឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងនឹងមនុស្សជាតិត្រូវតែមានជាប់ពាក់ព័ន្ធទៅនឹងជម្លោះប្រដាប់អាវុធនោះ គឺមិនស្របទៅនឹងច្បាប់ទំនៀមទម្លាប់អន្តរជាតិនោះទេ ។ អង្គជំនុំជម្រះបែរជាផ្តល់នូវការពន្យល់មិនគួរឲ្យជឿមួយថាក្រុមប្រឹក្សាសន្តិសុខបានដាក់បញ្ចូលពាក្យ *ជាប់ពាក់ព័ន្ធ* នៅក្នុងមាត្រា៥នៃលក្ខន្តិកៈតុលាការឧក្រិដ្ឋកម្មអន្តរជាតិសម្រាប់អតីតយូហ្គោស្លាវីដើម្បីគ្រាន់តែកំណត់កម្រិតយុត្តាធិការប៉ុណ្ណោះ ។ តែការពន្យល់ដែលគួរឲ្យជឿជាង នេះគឺថាមេធាវីនៃលេខាធិការដ្ឋានអង្គការសហប្រជាជាតិដែលជាអ្នកតាក់តែងធម្មនុញ្ញនេះឡើងមានការជឿជាក់ថា ពាក្យថា *ជាប់ពាក់ព័ន្ធ* គឺជាផ្នែកមួយនៃច្បាប់ទំនៀមទម្លាប់អន្តរជាតិហើយ ក្រុមប្រឹក្សាមិនមានការជំទាស់អ្វីទេ ។

យ៉ាងណាក៏ដោយ ឥឡូវគឺមិនមានចម្ងល់នោះទេ ទាក់ទងទៅនឹងកំហុសឆ្គងនៃទស្សនៈរបស់តុលាការនូរ៉េមប៊ើកថាត្រូវបានកែប្រែហើយឬយ៉ាងណាទេ ស្តីពីឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងនឹងមនុស្សជាតិ ដែលជាអ្វីបណ្តាលឲ្យលើកឡើងនូវគំនិតផ្តួចផ្តើមរបស់ លេមឃីន ទាក់ទងនឹងអំពើប្រល័យពូជសាសន៍នៅក្នុងមហាសន្និបាតអង្គការសហប្រជាជាតិ ។ និយមន័យដែលទទួលបានការគាំទ្រនោះគឺមានចែងនៅក្នុងមាត្រា៧ នៃលក្ខន្តិកៈទីក្រុងរ៉ូមដែលមិនមានផ្ទុកនូវសេចក្តីយោងទៅលើជម្លោះប្រដាប់អាវុធថាជាសមាសធាតុនៅក្នុងបរិបទនោះទេ ។ ភាពមិនច្បាស់លាស់ដែលបន្តមានជាក់ស្តែងតែមួយគត់នោះ គឺពេលវេលាដែលពាក្យថា *ជាប់ពាក់ព័ន្ធ* នេះបានបាត់ខ្លួនយ៉ាងពិតប្រាកដចេញពីសមាសធាតុនៃឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងនឹងមនុស្សជាតិ ។ បើតាមដែលគិតពីគណៈកម្មាធិការច្បាប់អន្តរជាតិនោះ ពាក្យនេះដូចជានៅមានវត្តមានរហូតដល់ឆ្នាំ១៩៥០ ហើយប្រហែលជាអាចឈានដល់ក្រោយហ្នឹងទៀតផង ។ នៅក្នុងឆ្នាំ១៩៥៤ គណៈកម្មាធិការបានធ្វើការសាកល្បងដោយដកពាក្យ*ជាប់ពាក់ព័ន្ធ* នេះចេញហើយជំនួសដោយសមាសធាតុនៃបរិបទមួយទៀតគឺ ផែនការឬគោលនយោបាយរបស់រដ្ឋវិញ ។ ក៏មានការទទួលស្គាល់ផងដែរនាពេលថ្មីៗនេះពីសំណាក់តុលាការសិទ្ធិមនុស្សនៅអឺរ៉ុបដែលបានគាំទ្រទស្សនៈដែលថាពាក្យថា *ជាប់ពាក់ព័ន្ធ* នេះត្រូវបានអវត្តមានតាំងពីដើមទសវត្សរ៍ឆ្នាំ១៩៥០មកម្ល៉េះ ។ នៅក្នុងសេចក្តីសម្រេចមួយកាលពីខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០០៨ អង្គជំនុំជម្រះនៃតុលាការនេះបាននិយាយយ៉ាងប្រុងប្រយ័ត្នថា *ជាប់ពាក់ព័ន្ធ* ទៅនឹងជម្លោះប្រដាប់អាវុធ "ប្រហែលជាលែងមានទាក់ទិនទៀត ហើយចាប់ពីឆ្នាំ១៩៥៦" ។ បញ្ហានេះគឺប្រឈមដោយផ្ទាល់ជាមួយនឹងអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា ក្នុងកិច្ចខំប្រឹងប្រែងនាពេលថ្មីៗនេះដើម្បីធ្វើការកាត់ទោសអំពើឧក្រិដ្ឋកម្មរបស់ខ្មែរក្រហម ។

បច្ចុប្បន្ននេះ យើងប្រហែលជានិយាយពីពាក្យអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ និងឧក្រិដ្ឋប្រឆាំងនឹងមនុស្សជាតិម្តងទៀតដូចដែលអ្វីដែលពាក្យនេះត្រូវបានប្រើប្រាស់កាលពីមុន ។ លទ្ធផលតាមផ្លូវច្បាប់

តែមួយកត់ក្នុងការពិពណ៌នាពីអំពើឃោរឃៅមួយថាជាអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ជាជាងអំពើឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងនឹងមនុស្សជាតិគឺត្រង់ថាអំពើនេះងាយស្រួលនឹងនាំយកទៅកាត់ទោសនៅតុលាការយុត្តិធម៌អន្តរជាតិ ដែលមានចែងក្នុងមាត្រា៩នៃអនុសញ្ញាឆ្នាំ១៩៤៨ ។ ប៉ុន្តែ មាត្រា៩ នេះបាននាំមកនូវកម្តៅជាជាងពន្លឺ ហើយសេចក្តីសម្រេចនាពេលថ្មីៗនេះរបស់តុលាការនៅបូស្នៀ និងស៊ែប៊ី គួរតែធ្វើឲ្យរាថយនូវការធ្វើតាមវិធីសាស្ត្រនេះ លើកលែងតែនៅក្នុងករណីដែលច្បាស់លាស់បំផុតតែ ប៉ុណ្ណោះ ។

ជាការពិតណាស់ ភាពខុសគ្នារវាងអំពើប្រល័យពូជសាសន៍និងឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងនឹងមនុស្សជាតិ គឺនៅតែមានសារសំខាន់តែគ្រាន់តែជានិមិត្តរូបមួយប៉ុណ្ណោះ ។ មានប្រជាជនបូស្នៀ ជាច្រើនមានការភ័យខ្លើរយ៉ាងខ្លាំងដោយសារថាការឈឺចាប់របស់ពួកគេកាលពីសង្គ្រាមឆ្នាំ១៩៩២-១៩៩៥ នោះមិនត្រូវបានចាត់ទុកថាជាអំពើប្រល័យពូជសាសន៍នោះទេ លើកលែងតែនៅក្នុងករណីជាក់លាក់បំផុតនិងជាចុងក្រោយគឺករណីនៃការសម្លាប់រង្គាលនៅស្រេព្រីនីកាប៉ុណ្ណោះ ។ បញ្ហានេះ គឺត្រូវបានឆ្លុះបញ្ចាំងចេញពីមតិជាច្រើនរបស់មេធាវីអន្តរជាតិ ស្តីពីសេចក្តីសម្រេចរបស់តុលាការយុត្តិធម៌អន្តរជាតិ ។ ស្រដៀងគ្នាផងដែរ គឺមានការមិនពេញចិត្តជាខ្លាំងនៅពេលដែលគណៈកម្មាធិការស៊ើបអង្កេតបានរៀបចំដោយអនុលោមទៅតាមការតម្រូវមួយរបស់ក្រុមប្រឹក្សាសន្តិសុខដែលបានសម្រេចថា ស៊ូដង់មិនបានប្រព្រឹត្តអំពើប្រល័យពូជសាសន៍នៅដាហ្វួរនោះទេ ។ ប៉ុន្តែ ចំណុចសំខាន់នៃសង្គ្រាមបូស្នៀត្រូវបានពិពណ៌នាជាច្រើនលើកច្រើនសា នៅក្នុងសំណុំរឿងច្បាប់នៃតុលាការឧក្រិដ្ឋកម្មអន្តរជាតិសម្រាប់អតីតយូហ្គោស្លាវីថាជាឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងនឹងមនុស្សជាតិទៅវិញ ហើយគណៈកម្មាធិការដាហ្វួរក៏អនុវត្តដូចគ្នាផងដែរចំពោះការបោសសំអាតជាតិពន្ធុនៅប្រទេសស៊ូដង់ ដោយជំរុញឲ្យស្ថានភាពនេះត្រូវតែប្រគល់ជូនតុលាការឧក្រិដ្ឋកម្មអន្តរជាតិដើម្បីធ្វើការកាត់ទោស ។ សេចក្តីសម្រេចដែលថាគ្មានគោលនយោបាយប្រល័យពូជសាសន៍ណាត្រូវបានដើរតាម ឬអនុវត្តន៍ឡើយនៅតំបន់ដាហ្វួរដោយអាជ្ញាធររដ្ឋាភិបាលនោះទេមិនថាដោយផ្ទាល់ ឬតាមរយៈកងឈ្លបដែលនៅក្រោមការគ្រប់គ្រងរបស់ខ្លួនក្តីគឺមិនគួរត្រូវបានបោកបញ្ឆោតនូវគ្រប់មធ្យោបាយណាទាំងអស់ ដើម្បីបន្ថយភាពធ្ងន់ធ្ងរនៃឧក្រិដ្ឋកម្មដែលប្រព្រឹត្តឡើងនៅក្នុងតំបន់នោះ ។ បទល្មើសអន្តរជាតិ ដូចជាឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងនឹងមនុស្សជាតិ និងឧក្រិដ្ឋកម្មសង្គ្រាមដែលបានប្រព្រឹត្តឡើងនៅតំបន់ដាហ្វួរ ប្រហែលជាមិនមែនមានភាពធ្ងន់ធ្ងរនិងឃោរឃៅតិចជាងអំពើប្រល័យពូជសាសន៍នោះទេ ។

ប្រសិនបើការរងគ្រោះរបស់ពួកគេត្រូវបានទទួលស្គាល់ថា ជាឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងនឹងមនុស្សជាតិ នោះជនជាតិភាគតិចបូស្នៀ មូស្លីម និងដាហ្វួរ គឺមានភាពប្រហាក់ប្រហែលគ្នានោះទេ ។ ទោះបីជានាពេលបច្ចុប្បន្ននេះ យើងនិយាយពីការប្រល័យពូជសាសន៍មកលើជនជាតិអារម៉េនីនិងជ្វីហ្វក៏ដោយ

តែនៅពេលដែលជនជាតិទាំងនេះទទួលរងនូវអំពើឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងនឹងមនុស្សជាតិនោះ គឺជាពាក្យមួយដែលអាចប្រើប្រាស់បាននៅពេលនោះ ប្រហែលជានៅប៉ុន្មានឆ្នាំទៅមុខទៀត ឥឡូវដែលថាការលំបាកផ្នែកច្បាប់ស្តីពីភាពខុសគ្នានៃអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ និងឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងនឹងមនុស្សជាតិ ត្រូវបានដោះស្រាយហើយក៏ដោយ អត្ថន័យនៃពាក្យទាំងនេះនឹងទោរទន់នៅជុំវិញទិសដៅដូចគ្នាហ្នឹងឯង ។

សារសំខាន់ផ្នែកច្បាប់នៃអនុសញ្ញាស្តីពីអំពើប្រល័យពូជសាសន៍នេះ បានធ្លាក់ចុះតាំងពីមួយទសវត្សរ៍មុន ប៉ុន្តែមិនមែនដោយសារអនុសញ្ញានេះមិនអាចប្រើប្រាស់បាននៅក្នុងកាលៈទេសៈជាក់លាក់ណាមួយឬក៏ឃ្លាតឆ្ងាយពីការយល់ឃើញរបស់អ្នកការទូតនិងចៅក្រមនោះទេ ។ ប៉ុន្តែ ដោយសារតែមានឧបករណ៍និងស្ថាប័នថ្មីៗបានកើតឡើង ដែលក្នុងចំណោមនោះមានតុលាការឧក្រិដ្ឋកម្មអន្តរជាតិជាដើម ។ បើតាមវិធីផ្សេងវិញនោះ តុលាការនេះបានទទួលជោគជ័យច្រើនស្រដៀងគ្នាទៅនឹងអនុសញ្ញាស្តីពីអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ ប៉ុន្តែក៏នៅក្នុងរបៀបមួយដែលអាចប្រើប្រាស់មកលើឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងនឹងមនុស្សជាតិផងដែរ ។ ជាងនេះទៅទៀត វិធីសាស្ត្រថ្មីមួយអំពី “ការដាក់ឲ្យទទួលខុសត្រូវដើម្បីទប់ស្កាត់” គឺបានបន្ទាយនូវតួនាទីក្នុងការការពារដែលមានចែងនៅក្នុងមាត្រាមួយ នៃអនុសញ្ញាប្រល័យពូជសាសន៍ទាក់ទងនឹងឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងនឹងមនុស្សជាតិ ។ លទ្ធផលតាមផ្លូវច្បាប់តែមួយគត់ក្នុងការពិពណ៌នាពីអំពើឃោរឃៅមួយថាជាអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ជាជាងអំពើឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងនឹងមនុស្សជាតិគឺត្រង់ថាអំពើនេះងាយស្រួលនឹងនាំយកទៅកាត់ទោសនៅតុលាការយុត្តិធម៌អន្តរជាតិ ដែលមានចែងក្នុងមាត្រា៩ នៃអនុសញ្ញាឆ្នាំ១៩៤៨ ។ ប៉ុន្តែ មាត្រា៩ នេះបាននាំមកនូវកំដៅជាជាងពន្លឺ ហើយសេចក្តីសម្រេចនាពេលថ្មីៗនេះរបស់តុលាការនៅបូស្នៀ និងស៊ែប៊ីគួរតែធ្វើឲ្យរាថយនូវការធ្វើតាមវិធីសាស្ត្រនេះ លើកលែងតែនៅក្នុងករណីដែលច្បាស់លាស់បំផុតប៉ុណ្ណោះ ។ បើយោងតាមច្បាប់វិញ ប្រសិនបើមាននោះវាគ្រាន់តែមានសារសំខាន់តែបន្តិចបន្តួចប៉ុណ្ណោះ ទាក់ទិននឹងភាពខុសគ្នានៃអំពើប្រល័យពូជសាសន៍និងឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងនឹងមនុស្សជាតិ ។ សារសំខាន់នៃអនុសញ្ញាស្តីពីអំពើប្រល័យពូជសាសន៍អាចប្រទះឃើញមិនច្រើនប៉ុន្មានទេនៅក្នុងសក្តានុពលនាពេលបច្ចុប្បន្នរបស់អនុសញ្ញានេះ ក្នុងការលើកឡើងពីអំពើព្រៃផ្សៃដែលជាអ្វីដែលភាគច្រើនត្រូវបានជំនួសដោយអត្ថបទថ្មីជាងនេះ ដោយសារតែការរួមចំណែកជាប្រវត្តិសាស្ត្ររបស់វានៅក្នុងការតស៊ូដើម្បីដាក់ឲ្យមានការទទួលខុសត្រូវ និងការការពារសិទ្ធមនុស្ស ។